

Forvaltningsplan

for Rago nasjonalpark, Sørfold kommune

Midtre Nordland nasjonalparkstyre

desember 2013

Foto:

Forsidebilde: Inn mot Rago. Foto: Hanne Etnestad

Foto Gunnar Rofstad s. 13 og 15, foto Tore Veisetaune s. 18, foto Stein Over Johannessen s.19, foto Carl Norberg s. 37, øvrige foto Hanne Etnestad.

Forord

Rago nasjonalpark ble vedtatt vernet av Kongen i statsråd 22.januar 1971 ved fastsettelse av verneforskrifter og vernegrense inntegnet i kart.

I den praktiske og daglige forvaltningen er det behov for en forvaltningsplan som utdyper og konkretiserer verneforskriftene, med særlig vekt på kap. III pkt. 2 og 3. Formålet med forvaltningsplanen er å gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til forvaltningen av nasjonalparken. Samtidig skal også forvaltningsplanen gi en oversikt over ønskede tiltak, med kostnadsoverslag og ansvar, knyttet til forvaltning av de verna områdene, dette gjelder både innfallsporter og informasjon, kartlegging, skjøtsel og tilrettelegging. En viktig del av forvaltningsplanen er også mål for bevaring av naturkvaliteter i området. En forvaltningsplan er derfor også et svært viktig verktøy for forvaltningsmyndigheten.

16. september 2010 overtok et statlig oppnevnt nasjonalparkstyre forvaltningsmyndigheten for Rago nasjonalpark, styret har representanter fra kommunene, fylkeskommunen og Sametinget.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har i samarbeid med et arbeidsutvalg satt sammen av representanter for nasjonalparkstyret og fra faglig rådgivende utvalg for styret ferdigstilt forslag til forvaltningsplan for Rago nasjonalpark. Under arbeidet med planen, samt i forbindelse med høringsprosessen i februar - mars 2013, har det kommet inn mange nyttige og gode innspill. Gjennom arbeidet med planen er det forsøkt å gjøre en likeverdig veiing av de ulike interessene innenfor rammene av verneforskriftene og etter hensyn til verneverdiene.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre godkjente forvaltningsplanen i styremøte 30.05.2013, og planen ble faglig godkjent av Miljødirektoratet i brev av 21.11.2013.

Nasjonalparkstyret ønsker å takke alle som har bidratt underveis i arbeidet med forvaltningsplanen for Rago nasjonalpark.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Desember 2013

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	6
1 INNLEDNING	7
1.1 Vern av Rago nasjonalpark.....	7
1.2 Nasjonalparker	8
1.3 Forvaltningsplanen.....	8
2. RAGO NASJONALPARK	10
2.1 Verneformål og utfordringer for forvaltningen	10
2.2 Naturfaglige verdier	11
2.3 Menneskelig bruk av Rago.....	16
3. BEVARINGSMÅL	22
4. BRUKERINTERESSER	24
4.1 Verneforskriften og brukerinteresser.....	24
4.2 Reindrift.....	25
4.3 Friluftsliv, jakt og fiske	28
4.4 Bruk av naturressurser	32
4.5 Bygninger.....	35
4.6 Motorisert ferdsel	36
4.7 Kulturminner.....	39

5	FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK.....	42
5.1	Oppsyn	42
5.2	Overvåkning	44
5.3	Informasjon	45
5.4	Forskriftrevisjon.....	46
6	SAKSBEHANDLING	47
6.1	Forvaltningsmyndigheter.....	47
6.2	Lovverk, føringer og forvaltning.....	48
	REFERANSER.....	52
	VEDLEGG	52

Sammendrag

Forvaltningsplanen for Rago nasjonalpark trekker opp retningslinjer for behandling av saker etter verneforskriften. Forvaltningsplanen foreslår også tiltak for de ulike aktivitetene og brukerinteressene i området. Retningslinjene i forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men retningsgivende for forvaltningen av Rago nasjonalpark.

Arbeidet med forvaltningsplanen har skjedd i et samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten for nasjonalparken og Arbeidsutvalget som har representert kommune, grunneiere og brukerinteresser.

Forvaltningsplanen veier vern mot bruk innenfor rammene av verneforskriften. Når det er motstridende interesser mellom bruk og vern, skal brukerinteressene vike til fordel for verneformålet. Dette følger av sentrale retningslinjer og hensikten med vernet. "Føre-var"-prinsippet er viktig i forvaltningen av verneområder, jf. § 9 i Naturmangfoldlova.

Forvaltningsplanen består av fire hoveddeler: en innledning, en beskrivelse av nasjonalparken, en del som omhandler forvaltning av området og en del om saksbehandling i forbindelse med forvaltningen. Den tredje delen består i stor grad av beskrivelse av brukerinteressene i området, fortolkning og utdyping av verneforskriften opp mot disse (hva som ligger i forskriften) og praktisering av forskriften (hvordan forvaltningen av nasjonalparken vil bli).

Verneforskriften for Rago nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 22.januar 1971.

Landskapet og naturmiljøet er i utgangspunktet fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art, deriblant motorisert ferdsel. Verneforskriften er ca. 40 år gammel og har derfor en annen utforming enn nyere verneforskrifter.

De fleste dispensasjonene fra verneforskriften for nasjonalparken blir gitt i forbindelse med motorisert transport til hyttene i området, samt enkelte dispensasjoner til uttak av ved til hyttene. Disse behovene er ikke hjemlet i forskriftene og må derfor gis etter Unntaksparagrafen; § 48 i naturmangfoldloven.

Forvaltningsplanen angir behovet for tilrettelegging og informasjon. Forvaltnings-myndigheten har et spesielt ansvar for disse arbeidsfeltene, men krever et godt samarbeid med andre aktører og bør gjennomføres i samarbeid med Statens naturoppsyn/ Statskog Fjelltjenesten, Sørfold kommune og andre.

1 Innledning

1.1 Vern av Rago nasjonalpark

Rago nasjonalpark ble opprettet ved kgl. res. av 22.januar 1971. Rago omfatter et område på ca. 171 km² og ligger i sin helhet i Sørfold kommune i Nordland fylke (se vedlegg 2). Praktisk talt hele Rago nasjonalpark er statsgrunn. Det er kun et mindre område sørvest for Litlverivatnet ved høyde 755 som er privateid. Nasjonalparken grenser mot det svenske verdensarvområdet Lapponia, bestående blant annet av nasjonalparkene Padjelanta, Store Sjöfallet og Sarek. Totalt utgjør vernet areal over 5400 km², noe som gjør det til ett av Europas største sammenhengende verneområder.

Verneforskriften for Rago nasjonalpark finnes som vedlegg 1. Verneforskriften har stort sett vært uendret siden opprettelsen i 1971. Unntaket er en endring ved kgl.res. av 26.08.83 der forvaltningsansvaret for Rago nasjonalpark ble overført til Fylkesmannen i Nordland med unntak for enkelte punkter. Gjennom vedtak av 29.05.02 overførte Miljødirektoratet all forvaltningsmyndighet for Rago nasjonalpark til Fylkesmannen i Nordland.

Da verneforskriftene for Rago har få hjemler for unntak fra bestemmelsene; som f.eks. bruk av snøscooter for reindriften og merking av stier, må de fleste søknader om dispensasjoner fra vernebestemmelsene derfor behandles i henhold til unntaksparagrafen, § 48 i naturmangfoldloven, jf. § 77 i samme lov og kapittel III, punkt 3 i verneforskriftene til nasjonalparken. Denne bestemmelsen skal håndheves strengt, hvert enkelt tilfelle vurderes, og kun i unntaks-tilfeller skal det gis dispensasjon.

Med innføring av ny modell med lokal forvaltning av nasjonalparkene ble forvaltningsmyndigheten for Rago nasjonalpark overført til et regionalt nasjonalparkstyre i midtre Nordland. Midtre Nordland nasjonalparkstyre ble oppnevnt av Miljøverndepartementet og konstituert 16.09.10. Styret består av 13 medlemmer; åtte representanter fra hver av kommunene; Sørfold, Fauske, Bodø, Saltdal, Beiarn, Meløy, Rødøy og Rana, en representant fra Nordland Fylkeskommune og fire representanter oppnevnt av Sametinget, fordelt på de fire reinbeitedistriktene i området.

Nasjonalparkstyret forvalter også de fire nasjonalparkene; Láhko, Sjunkhatten, Junkerdal og Saltfjellet – Svartisen, to landskapsvernområder og et naturreservat tilknyttet Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark. Styrets oppgaver er behandling av dispensasjonssøknader i forhold til vernebestemmelsene, utarbeide forvaltningsplaner og prioritere skjøtsel, tilrettelegging, informasjon og merking. Rammene for forvaltningen er naturmangfoldloven og gjeldende verneforskrifter for de enkelte områdene. Et arbeidsutvalg på tre medlemmer er oppnevnt for styret, utvalget består av styreleder, en representant fra kommunene og en representant fra Sametinget.

Opp på Flatkjølen

1.2 Nasjonalparker

Pr 19.12.2011 er over 16 % av Norges fastlandsareal vernet etter naturvernloven og naturmangfoldloven, herav i overkant av 9 % som nasjonalparker. Opprettelsen av nasjonalparker er hjemlet i naturmangfoldloven § 35:

”Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep. I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen”.

Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern. Formålsparagrafene for nasjonalparkene varierer, og er styrende for forvaltningen av det enkelte område.

1.3 Forvaltningsplanen

1.3.1 Hvorfor forvaltningsplan

Nasjonalparkene i Norge varierer mye med hensyn til størrelse, naturtype, dyre- og planteliv og menneskelig bruk. Det er et mål at forvaltningen av nasjonalparkene skjer etter en nasjonal, helhetlig og framtidsrettet strategi. Samtidig må forvaltningen av den enkelte nasjonalpark være forankret i formålsparagrafen.

Ved å utarbeide en forvaltningsplan for Rago nasjonalpark ønsker man å få en samlet oversikt og behandling av aktuelle brukerinteresser og problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av

verneområdet blir ivarettatt. Det er et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, deriblant reindriftsaktører og frivillige organisasjoner.

Utarbeidelse av forvaltningsplaner for nasjonalparker og større verneområder er nå et prioritert arbeidsområde for miljøforvaltningen. Forvaltningsplanene lages etter mal av Forvaltningshåndboka – DN-Håndbok 17 (2001) Revidert 2008 – kapittel 5. Innholdet i planene tilpasses imidlertid hvert enkelt verneområde og forskrift. Verneforskriften setter rammene for forvaltningsplanen, og forvaltningsplanen kan derfor ikke utforme retningslinjer som går ut over det som er hjemlet i verneforskriften.

Forvaltningsplanen har et langsiktig perspektiv og skal revideres etter cirka 10 år. Siden dette er den første forvaltningsplanen for Rago bør det vurderes om revideringen skal skje tidligere.

1.3.2 Ansvar for utarbeider av forvaltningsplan

Det er forvaltningsmyndigheten som har ansvaret for utarbeidelse og revisjon av forvaltningsplaner. Fylkesmannen i Nordland startet arbeidet med forvaltningsplan i 1995, men arbeidet ble ikke fullført. I 2007 ble arbeidet med planen startet opp igjen og Fylkesmannen i Nordland utarbeidet et første utkast til forvaltningsplan som ble lagt fram for Miljødirektoratet til faglig gjennomgang i 2010. Midtre Nordland nasjonalparkstyre ble konstituert september 2010, og styret tok derfor over arbeidet med forvaltningsplanen i juni 2011, og har ansvaret for å ferdigstille planen. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

Det foreligger en avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder. Avtalen ble undertegnet 31. januar 2007. I henhold til denne avtalen skal det dersom det ansees hensiktsmessig av en av partene opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå forvaltningsmyndigheten i arbeidet med forvaltningsplaner. Sametinget ønsket i konsultasjonsprosessen vedrørende forvaltningsplan for Rago nasjonalpark at det skulle opprettes et slikt arbeidsutvalg.

Arbeidsutvalg som ble etablert for utarbeidelse av forvaltningsplanen hadde følgende sammensetning:

- Lars Kr. Evjenth, Sørfold kommune
- Hanne Etnestad, Statskog SF
- Sylvi Katrin Brandsæther, FNF Nordland
- Bengt Olof Lundquist, Duokta reinbeitedistrikt
- Signar Pavall, Duokta reinbeitedistrikt
- En representant fra Tuorpon sameby (Bo Svensson eller Nils Gustav Blind)
- Gunnar Rofstad, Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen ledet arbeidsutvalget og ivaretok samtidig sekretariatsoppgavene.

Mandat for Arbeidsutvalget var:

- Arbeidsutvalget skal bistå Fylkesmannen i Nordland i arbeidet med en forvaltningsplan for Rago nasjonalpark.
- Om et flertall i Arbeidsutvalget eller et flertall av de samiske representantene i Arbeidsutvalget og Fylkesmannen ikke kommer fram til et felles forslag skal de ulike forslag legges fram for høring og følge saken videre.
- Arbeidsutvalget kan fremme forslag til utredninger for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag
- Arbeidsutvalget skal i sine vurderinger ta utgangspunkt i avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder, verneforskriften, vurdert behov for oppdatert verneforskrift og eventuelle utredninger av områdets verneverdier og kartlagt bruk av området.

- Konsultasjonene i Arbeidsutvalget skal foregå i god tro og med målsetting om å oppnå enighet. Arbeidsutvalget har et samlet ansvar for å bidra til en god og effektiv prosess.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er opprettet etter konsultasjoner mellom staten v/Miljøverndepartementet og Sametinget. Etter opprettelsen av Midtre Nordland nasjonalparkstyre informerte Sametinget i brev av 29.07.11 om at de ikke ville konsultere med styret om forvaltningsplanutkastet, da Sametinget har oppnevnt egne representanter i nasjonalparkstyret. Sametinget vil imidlertid konsultere med Miljødirektoratet før forvaltningsplanen godkjennes.

Sametinget ønsket at nasjonalparkstyret skulle overta arbeidsutvalgets funksjon i arbeidet med forvaltningsplanen, styret består imidlertid av 13 medlemmer og er en uhensiktsmessig stor gruppe for at arbeidet med planen skulle kunne skje rasjonelt og effektivt. Nasjonalparkstyret vedtok derfor den 04.09.12 å opprette et mindre utvalg for arbeidet med forvaltningsplanen. Etter konsultasjon med Sametinget ble et nytt arbeidsutvalg opprettet med representanter fra nasjonalparkstyret, faglig rådgivende utvalg for nasjonalparkstyret og en representant fra svensk reindrift. Størrelsen på utvalget og sammensetningen er tilnærmet lik det gamle arbeidsutvalget.

Det nye utvalget har følgende sammensetning:

- Sørfold kommune – 1 representant
- Fra nasjonalparkstyret – 2 representanter:
 - Sametingets representant fra Duokta reinbeitedistrikt
 - Sørfold kommunes representant – Lars Kr. Evjenth
- Fra faglig rådgivende utvalg – 3 representanter:
 - Duokta reinbeitedistrikts representant
 - Forum for natur og friluftsliv sin representant
 - Statskog SF sin representant
- Fra svenske reineiere – 1 representant

Mandatet for arbeidsutvalget er som for det gamle arbeidsutvalget.

I arbeidsutvalgsmøte 22.04.13 ble innspillene i høringsprosessen vurdert og innholdet i endelig utkast til forvaltningsplan godkjent. Endelig forslag til forvaltningsplan ble lagt fram for Midtre Nordland nasjonalparkstyret den 30.05.13, nasjonalparkstyret godkjente planen for oversendelse til Miljødirektoratet til endelig godkjenning.

2. Rago nasjonalpark

2.1 Verneformål og utfordringer for forvaltningen

Formålet med vernet av Rago nasjonalpark finnes i kapittel III, punkt 1 i verneforskriften (vedlegg 1):

”Nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalpark Padjelanta”

Rago nasjonalpark har stor verdi da den grenser opp til Padjelanta nasjonalpark i Sverige og dermed er en del av ett av de største sammenhengende verneområdene i Europa.

Videre har Rago verdi som et representativt fjellandskap for Nordland, Troms og Lapplands høyfjellsregion. Med verneformålet om at nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv, liten grad av tilrettelegging og få hjemler for tilrettelegging har Rago stor verdi for de som ønsker å oppleve tilnærmet uberørte områder med minimal tilrettelegging. I Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) ”Ny

landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge” deles de eksisterende nasjonalparkene inn i to kategorier; nasjonalparker med og nasjonalparker uten tilrettelegging for friluftsliv som delmål i forvaltningen. Rago er i denne meldingen gruppert under den siste kategorien, nasjonalparker uten tilrettelegging, en såkalt ”villmarkspark”.

Rago blir i hovedsak brukt til tradisjonell høsting av naturressurser i form av reindrift og forskjellig former for friluftsliv, jakt og fiske. I området finnes noen få bygninger og andre innretninger som er knyttet til denne bruken. Det foregår relativt lite motorisert ferdsel i området, og denne ferdselen foregår hovedsakelig med helikopter eller på snødekt mark. Truslene mot verneverdiene i Rago er i første rekke slitasje fra stor tilstrømming av turister i sommersesongen, noe ulovlig hogst av bålved samt forsøpling. Disse forholdene er først om fremst aktuelle langs hovedinnfallsportene til nasjonalparken, og i vestenden av Storskogvatnet. Dette fører til forvaltningsmessige utfordringer både innenfor nasjonalparken og ved innfallsportene utenfor.

På vei inn i Rago nasjonalpark

2.2 Naturfaglige verdier

2.2.1 Landskap og geologi

Så godt som hele Rago inngår i et større granittområde som dekker området mellom Skjerstadvjorden og Lyngen. Sørøst i Rago finnes et mindre område med skifer og innslag av grønnstein, amfibolitt og kalkspatmarmor. Det er svært lite løsmasser i nasjonalparken, kun noen få steder finnes et tynt morenedekke. En typisk terrengform er markerte elvekløfter (canyoner), dannet av smeltevatnets drenering under isavsmeltingen. I høyereliggende deler av Rago, fra ca. 500 – 600 moh. og høyere, dominerer glattskurt fjell med mange flyttblokker. Det er stor forskjell på terrengformene i områdets vestlige og østlige deler. I vest er terrenget til dels vilt og uframkommelig, mens det i øst er roligere terrengformer inn mot Sverige. Dominerende fjellmassiv godt synlige fra store deler av Rago er Ragotoppen (1312 moh.), Snøtoppen (1081 moh.) og Gaulis (1327 moh.). Sør i Rago ligger flere mindre breer i området ved Lappfjellet – Flatkjølen. Oversiktskart over Rago ligger som vedlegg 2.

Rago-landskap

I Rago ligger to store vatn; Storskogvatnet og Litlverivatnet, som begge drenerer til Laksågavassdraget. Storskogelva renner fra Storskogvatnet til Lakshola, og utløpet fra Litlverivatnet slutter seg til Storskogelva gjennom den svært markante Verivassfossen med ett fall på 223 meter. Storskogelva har ellers flere mindre fosser; Klipfossen, Storfossen, Helligfossen, Trollfossen og Storskogfossen. I tillegg til Storskogvatnet og Litlverivatnet finnes det et utall mindre vatn som ligger fra ca. 200 til ca. 1000 meter over havet. Motstykket til Litlverivatnet, er den store svenske innsjøen Virrihaure, det store Verrivatnet, omtrent rett øst for Litlverivatnet.

2.2.2 Klima

Rago ligger på vestsiden av den skandinaviske fjellkjeden og preges derfor av et oseanisk klima som kjennetegnes ved å være kjølig og fuktig. Nedbørsmengden er anslått til å være ca. 1000 mm/år, med mest nedbør i perioden september til november og minst nedbør i perioden april – august.

Rome og dvergrubblom. Foto: Gunnar Rofstad

2.2.3 Vegetasjon

Førsteinstrykket av nasjonalparken er en fattig flora og ensformig vegetasjon. Vegetasjonen er likevel inndelt i ganske tydelige mønster med ulike skogstyper, myrer og høyfjell. De lavereliggende delene av Rago ligger øverst i barskogbeltet. Furu og einer er de eneste bartrærne som finnes naturlig, men i Hellighola i Storskogdalen er det et lite felt med plantet gran (se vedlegg 3). Grana er her utenfor sitt naturlige utbredelsesområde, og regnes derfor som en fremmed art.

Skogdannende arter er furu, bjørk, rogn, osp og or. Den vanligste skogstypen er furuskog iblandet løvtrær. På de mest berglendte områdene dominerer furua, mens partier med dypere jordsmonn og jevn tilgang på fuktighet preges av nesten rene løvskoger, særlig fjellbjørk. Svært mange steder går furua nesten opp til skoggrensa, og dette gjør at fjellbjørkeskogen er mindre utpreget og karakteristisk enn det som er vanlig i Norge. Unntakene er i de bratte liene med grov ur, stup og bratte skrenter hvor furua er i mindretall. Skoggrensen varierer fra ca. 350 til 400 moh. Over skoggrensen kunne man ventet å finne et vierbelte, men på grunn av lite løsmasser er vierarter lite utbredt. Enkelte steder i Rago er vegetasjonen mye mer frodig. Ett eksempel på dette er ved østenden av Storskogvatnet hvor en finner bjørkeskog med feltsjikt av 1- 2 meter høye høgstauder som turt, ballblom, kranskonvall, skogstorknebb, tyrihjelms og geitrams i tillegg til store bregner.

Myr er ikke vanlige landskapstyper i Rago. Det er bare i forsenkninger og på sletter langs elver og vatn at en finner mindre myrer. De fleste av disse er dannet ved at tjern og små vatn er grodd igjen og er i hovedsak typiske fattigmyrer med sveltstarr, blåtopp, bjønnskjegg og rome som dominerende arter.

I Rago vokser mange fjellplanter nede i dalene, og gir inntrykk av at en er mye høyere over havet enn hva som faktisk er tilfelle. Særlig gjelder dette for strendene og grusbankene langs vassdrag. Et annet spesielt trekk ved floraen i Rago er at arter som rome og bjønnskam som trives med et kjølig og fuktig kystklima, vokser øst for deres vanligste utbredelsesområde. Kongsspir og sivblom er to andre arter som i Rago opptrer utenfor deres hovedutbredelsesområde. Disse har sitt primære vokseområde lenger øst.

Fjellfloraen i Rago er for det meste ordinær og representativ for regionen, men også her finnes unntak. Området rundt Flatkjølen i den sørøstlige delen av nasjonalparken har rikere berggrunn enn de nordlige delene, noe som medfører at mer krevende og til dels sjeldne arter finnes.

Utbredelsen av fjellplanter i Norge er delt i to adskilte fjellområder; Dovrefjell/Jotunheimen i Sør-Norge og et område i Nord-Norge fra Finnmark og sørover til Junkerdalen. En del av fjellartene i Norge har en bisentrisk utbredelse, det vil si at de vokser både i fjellene i Sør-Norge og i Nord-Norge, men med et stort areal mellom hvor de ikke finnes. Rago ligger i det nordlige av disse områdene, som strekker seg omtrent fra polarsirkelen til Vest-Finnmark. Bisentriske arter som er funnet i Rago er rypebunke, rabbetust, rabbestarr, blindurt, issoleie, snøsoleie, gullrublom, lapprublom, lapprose, småsøte, kalklok, snømure og fjellkurle.

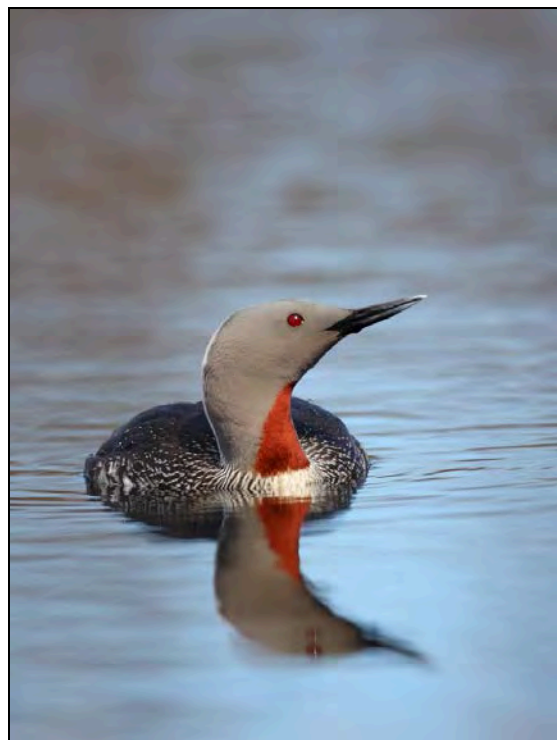
Andre plantearter i fjellet har en unisentrisk utbredelse. Med dette menes at de forekommer enten i Nord-Norge eller i fjellområdene i Sør-Norge. Nordlig unisentriske arter som er registrert i Rago er dvergrublom, lodnemyrklegg, brannmyrklegg, svartbakkestjerne, sølvkattfot og skjeggstarr.

”Norsk rødliste for arter 2010” er en oversikt over plante- og dyrearter som på en eller annen måte er trua av utryddelse, er utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne. Dette er arter som er sårbare for menneskelig aktivitet. Tabellen på neste side viser arter registrert i området rundt Flatkjølen i Rago som finnes på rødlista.

Nordlig tinderublom, rosekarse og fjellnøkleblom er i tillegg tre av de norske artene som har blitt identifisert som viktige arter i Emerald Network. Emerald Network er et europeisk nettverk av viktige områder for biologisk mangfold som skal sikre overlevelsen av truede arter og naturtyper. For mange arter har Norge de viktigste gjenværende leveområdene i Europa, og vi har dermed et ekstra ansvar for disse artene, deriblant de tre nevnte artene over.

Tabell 1: trua karplanter og karplanter identifisert som viktige i Emerald Network i området rundt Flatkjølen i Rago nasjonalpark EN = sterkt trua, VU= sårbar, NT = nær trua.

Artsnavn	Rødlistestatus	Emerald Network
dvergrublom	EN	
nordlig tinderublom	EN	X
rosekarse	EN	X
snøgras	VU	
brannmyrklegg	NT	
dvergsyre	NT	
fjellnøkleblom	NT	X
høyfjellsveronika	NT	
grannsildre	NT	
grynsildre	NT	
gullrublom	NT	
jøkelstarr	NT	
kalklok	NT	
lapprublom	NT	
lodnemyrklegg	NT	
småsøte	NT	
snøsoleie	NT	
svartbakkestjerne	NT	

Rødstjert og smålom. Foto: Gunnar Rofstad

2.2.4 Dyreliv

Naturopplevelser av landskapsmessig art er det mange av i Rago nasjonalpark, men dyre- og fuglelivet er ganske sparsommelig. Av de ville hjortedyrene er det bare elgen som har fast tilhold i området. Rago er en del av Doukta reinbeitedistrikt, og tamrein beiter i området spesielt om vinteren. Jerven har også fast tilhold i området og minst en hilokalitet er kjent her. Gaupa forekommer også i området, men bestanden antas å være svært liten, det blir ikke foretatt gaupetellinger i området. I 1968 ble det satt ut bever i Storskogdalen, men denne er nå utdødd. En kan likevel se spor etter beverens aktiviteter.

På grunn av de mange og store fossene i Storskogelva var Rago opprinnelig fisketomt. De fleste små fjellvatn er ennå fisketomme, men det har i løpet av 1900-tallet blitt satt ut fisk i en rekke vatn. Rundt år 1900 ble det satt ut røye i Litlverivatnet, og i 1929 foregikk den første utsettingen av ørret i Storskogvatnet. Senere har det blitt satt ut både røye og ørret i blant annet Sølvskardvatnan. I dag er det derfor gode fiskebestander i flere av vatna i Rago.

Over tregrensa finnes det få hekkende fugl, mens det i de frodige vegetasjonstypene i nordøst-enden av Storskogvatnet er rikt med spurvefugl. Bjørkeskogen i Rago har enkelte år forholdsvis mye lirype, og nede i furuskogen er det orrfugl og storfugl. Det blir ikke gjennomført rypetaksering i nasjonalparken, dette på grunn av vanskelig terreng.

Spesielt i smågnagerår er det en del rovfugl som kongeørn, jaktfalk og dvergfalk. Det er ikke mange våtmarksfugler som holder til i nasjonalparken, men kvinand, siland og havelle forekommer. I tabellen nedenfor er fuglearter som enten finnes på den norske rødlista eller som er viktige arter i Emerald Network (se kap. 2.2.3) listet opp. De artene som har mest kontinuerlig registrert hekking i nasjonalparken er uthevet med blå bakgrunn.

Tabell 2: Rødlista fuglearter og fuglearter identifisert som viktige i Emerald Network i Rago nasjonalpark. NT = nær truet. Artene som er uthevet med blått er de som har mest kontinuerlig registrert hekking.

Artsnavn	Rødlistestatus	Emerald Network
Jerv	EN	X
Gaupe	VU	X
Fiskemåke	NT	
Jaktfalk	NT	X
Sjørre	NT	
Storlom	NT	X
Strandsnipe	NT	
Blåstrupe		X
Dvergfalk		X
Havørn		X
Heilo		X
Jordugle		X
Kongeørn		X
Orrfugl		X
Perleugle		X
Smålom		X
Storfugl		X
Tretåspett		X

2.3 Menneskelig bruk av Rago

2.3.1 Kulturminner

I henhold til Lov om kulturminner defineres kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Kulturminner eldre enn fra 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

Nordland fylkeskommune ved Kulturminner i Nordland og Sametinget er kulturminnemyndigheter, og skal involveres i alt arbeid i tilknytning til kulturminner i nasjonalparken.

I Rago nasjonalpark kan en finne kulturminner fra både norsk og samisk tradisjon. Gammer, gammetufter, redskaper og vardinger er eksempler på spor fra tidligere bruk. Dagens kunnskap om kulturminner i Rago oppsummeres i stor grad av Statskog Fjellstasjonens notat "Oversikt over kulturminner/ spor etter menneskelig aktivitet innenfor Rago nasjonalpark" (1998), samt "Kartlegging og verdisetting av kulturminner i Rago nasjonalpark, Sørfold kommune, sommeren 2009" (Thomassen, 2009, se vedlegg 5).

Rapporten fra kartleggingen av kulturminner i Rago i 2009 viser at området har vært i samisk bruk gjennom lang tid. Av samiske kulturminner vil en her nevne spesielt forekomsten av en gruppe verdifulle kulturminner som det frem til nå har vært svært liten fokus på; barns kulturminner. Dette er spor etter barns lek, gjerne «miniatyr» utgaver av steingjerder, innhegninger og lignende. Barns kulturminner uttrykker hvordan barn gjør sine erfaringer gjennom lek, og sier noe om den tradisjonelle samiske barneoppdragelsen. Områder øst i Rago har en særskilt stor forekomst av disse kulturminnene.

Fra 1916 til 1918 ble det gjort prøveskjerping etter sølv og blyglans i Ragotoppen. Malmen ble båret ut på ryggen. En kan i dag finne spor etter både skjerp og husvære. Den gamle

Rester av den gamle Ragobrakke, gruveinngangen oppe i berget i bakgrunnen.

Ragobrakka som det ligger rester av langs stien fra Storskogvatnet og inn til Sverige var husvær for gruvearbeiderne under arbeid i gruva. Planene for denne gruvedriften var store, men prisfall på metall etter første verdenskrig gjorde driften ulønnsom. I ettertid fastslår analyser at forekomstene av sølv og blyglans i Rago er små og ikke drivverdige.

Den gamle varderuta over Flatkjølen.

Ragoområdet var også en ferdselsåre mellom Norge og Sverige, brukt av svenske samer på handelsreise og av mennesker på flukt under 2. verdenskrig. En kan i dag se spor etter en gammel varderute fra Megården via Lappfjellet og Flatkjølen til Sverige. Båter bygget i Sørfold ble her transportert med hest over til de store innsjøene Virrihaure og Vastenjaure i Sverige. Enkelte av de store vardene som står oppe på Litlverivasshamran er i dag synlige fra stien nord for Litlverivatnet. Den svenske botanikeren Carl von Linné var i løpet av sitt liv to ganger i Norge. Den ene gangen på en av sine to Lapplandsreiser, rundt 1730, da han gikk langs den varda ruta over Flatkjølen ned til Megården for å proviantere. Han var helt ut til Rørstad ytterst i Sørfolda før han returnerte samme vei. Denne veien kalles nå Linnè-ruta.

Spor etter ferdsel og bruk av naturressursene i Rago; tømmerstøtting, rester av lavvostenger, spor etter barktaking.

Den seinvokste furua rundt Storskogvatnet var kjent for sin kvalitet, blant annet til båtbygging, og dette gjorde den attraktiv til tross for at den var vanskelig å transportere ut fra området. Storskogvatnet var ved hjelp av en liten dam demt litt opp for å gi elva tilstrekkelig vannføring til fløting av tømmeret. Stubbene etter hogsten og rester av dammen i vestenden av Storskogvatnet kan ennå sees. På en av stubbene har det blitt talt ca. 470 årringer.

Lakshola – innfallsport til Rago. Foto: Tore Veisetaune

2.3.2 Innfallsporter og stier

Ved opprettelsen av Rago nasjonalpark i 1971 var adkomsten til området vanskelig. Fram til i dag har det blitt gjennomført flere tiltak som gjør det lettere å komme seg inn i området. Eksempel på slike tiltak er vegbygging fra E6 til Lakshola, bygging av bruer, oppsetting av hytter, klopplugging av spesielt sårbare partier samt merking av stier.

Tilretteleggingen for friluftsliv er likevel sparsommelig i Rago nasjonalpark. I dag er rundløypa fra Lakshola via Storskogvatnet, Sølvskardvatnan og Litlverivatnet til Nordfjorden merket. I tillegg er stier fra Storskogvatnet til Ragohytta, og videre inn til Sverige, delvis merket (se vedlegg 4). Merkingen innenfor nasjonalparkgrensen er gjort med gul maling, mens den utenfor nasjonalparkgrensen er rød. Topografien i de vestlige delene av nasjonalparken gjør at det er lettest å holde seg til den merka stien. Nordfjorden og Lakshola er de desidert mest brukte innfallsportene til Rago. Ved Mellomforsen i Storskogdalen ble det i 2004 montert en ferdselsteller for å kartlegge ferdselen i Rago.

Fra Lappelv sør for Rago går en delvis vardet sti via Lappfjellet og Flatkjølen helt til Virrihaure i Sverige. Det går umerkede stier fra Ragohytta til Ragovatnan og fra Ragohytta til Sørkråga, disse har mindre ferdsel. Det finnes også andre lite brukte stier inn til nasjonalparken. Fra sørvest går en sti inn Lappelvdalen, herfra kan en komme over til Litlverivatnet. På ryggen mellom Litlverivatnet og Sølvskardvatnan er det også en delvis vardet sti som leder opp mot Ragotoppen. Fra nord kan en komme inn i Rago fra Moskusdalen.

2.3.3 Tekniske inngrep

Innenfor grensene til Rago nasjonalpark er det ingen store tekniske inngrep. Det som finnes av tekniske inngrep er noen få hytter, hengebruer, stiger og klopper. Med unntak av tre hytter er de tekniske inngrepene konsentrert til området rundt vestenden av Storskogvatnet og langs stien opp til vatnet.

Tilrettelegging i Rago; hengebru Storskogfossen (Foto: Stein Ove Johannessen), klopplugging på Nordskaret og trapp i Storhellarlia.

Storskogvasshytta, som ligger ved vestenden av Storskogvatnet, ble bygd i 1973. Hytta eies i dag av Statskog og har to adskilte rom; ett som brukes av Statens naturoppsyn/ Statskog Fjelltjenesten i oppsynsvirksomhet, og ett som står åpent til allmenn benyttelse. Til hytta hører naust med båt. Båten var

tidligere til fritt utlån, men på grunn av stor slitasje er den nå låst og brukes kun i oppsynsvirksomhet. Like ved Storskogvasshytta ligger Storskoghytta som eies av Statskog og reindriftsnæringen. Den ble bygget i 1934 til bruk for reindriftsnæringa og skogvesenet. Sørfold og Fauske Jeger- og Fiskerforening leier i dag Statskogs del av hytta. Til hytta hører båt og garn, og den kan leies også av ikke-medlemmer.

Verivassnaustet ligger ved vestenden av Litlverivatnet og ble bygd av Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening i 1978. Naustet huser to båter som kan brukes til å fiske i vatnet og til transport til foreningas hytte Litlverivasshytta i østenden av vatnet. Litlverivasshytta, også kalt "Fjellrosen" ble bygget i 1942, og overtatt av Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening i 1971. Denne hytta er i dag tatt ned, og den gamle tømmerdelen av hytta er fraktet ned til bygda for restaurering. Etter restaureringen skal hytta settes opp igjen med samme utforming og på samme lokalitet. På grunn av mye snø og vatn i vårflommen på den gamle tomte er det imidlertid gitt dispensasjon for å flytte hytta ca. 40 meter. Planen er å få satt opp igjen hytta i løpet av 2013.

Andre husvære i nasjonalparken er Ragohytta, som er eid av Statskog og åpen for allmenn bruk, og reindriftshytta ved Ragovatnan som er eid av reindriftsnæringa på norsk og svensk side. I tillegg finnes ei gamle i nasjonalparken, Sørengamma som ligger ved Sørenknubben på stien mellom Storskogvatnet og Ragohytta. Gamma ble bygd under andre verdenskrig for å brukes i grensetrafikken og i jakta. På midten av 1980- tallet ble den restaurert, og sommeren 2011 ble det supplert med torv. I tillegg finnes rester av ei sammenrast gamle på Gamsletta i Trollaldalen; Eidegamma som ble bygd av Hjalmar Rudi i tidsrommet 1934-37 for å brukes som jaktbu. Gamma ble også brukt som mellomstasjon for flyktninger på vei til Sverige under andre verdenskrig. Tomta for gamma ble sommeren 2008 ryddet for plast og annet søppel.

Storskogvasshytta.

Tabell 2 Oversikt over bygninger og andre tekniske installasjoner i Rago nasjonalpark.

Hytte/ gamle /bru	Eier
Storskogvasshytta	Statskog SF
Storskoghytta	Statskog SF / Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening og reindriftsnæringen
Litlverivasshytta (Fjellrosen)	Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening
Verivassnaustet	Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening
Ragohytta	Statskog SF
Reindriftshytta ved Ragovatnan	Norsk og svensk reindriftsnæring
Sørengamma	Statskog SF
Båt ved Sølvskardvatnan	Fauske- og Sørfold Jeger- og Fiskerforening
Hengebru over osen av Storskogvatnet	Statskog SF
Hengebru over osen av Litlverivatnet	Statskog SF
Stige like vest for Storskogvatnet	Statskog SF
Stige ved Griseryggen	Statskog SF
Stokkbruer ved Tjønnoen	Statskog SF
Klopper	Statskog SF

Hengebrua over Litlverivassfossen

3. Bevaringsmål

Formålet med vernet av Rago nasjonalpark er at den skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalparken Padjelanta. Det er behov for å konkretisere hvilke naturkvaliteter som skal prioriteres og bevares innenfor verneområdet. Bevaringsmål definerer den tilstanden man ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha, tilstandsvariabler, metode og aktuelle tiltak angis for hver naturkvalitet. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom mål for areal av spesielle naturtyper eller forekomst av bestemte arter i en spesiell naturtype.

For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det at forvaltningen har god oversikt over naturtilstanden i området, og utviklingstendenser. Kunnskapen om de ulike naturkvalitetene i Rago er mangelfull, og utarbeidelse av bevaringsmål krever blant annet en kartlegging av naturtypene innenfor nasjonalparken.

Når nødvendig kunnskaper om vegetasjon og naturtilstanden i området er innhentet vil det bli utarbeidet en egen delplan for arbeid med bevaringsmål i Rago nasjonalpark. Etter hvert som ny kunnskap kommer til kan det være aktuelt å revidere bevaringsmålene med tilhørende overvåkingsprogram og registreringsmetodikk, oftere enn selve forvaltningsplanen. Et eget dokument vil gjøre dette arbeidet enklere.

Nedenfor er statusen for noen naturkvaliteter i nasjonalparken gjennomgått når det gjelder kunnskapsgrunnlag, tilstand, trusler og eventuelle behov for tiltak.

Tørrfuru opp mot Nordskardfjell og skogen i Holene

Skog

Oppover Storskogdalen mot Storskogvatnet og på noen lokaliteter langs Storskogvatnet finnes det gammel barskog som domineres av gamle, stedegne furutrær. Naturtypen defineres ut fra fravær av menneskelig påvirkning, slik at skogen er preget av naturlig dynamikk og suksesjon. Skogen bør i minst mulig grad være påvirket av fremmede arter, spor etter menneskelig aktivitet og fremmede gjenstander.

Fjerning av fremmede arter er et prioritert arbeidsfelt i forvaltningen av verneområder i Norge. Granplantefeltet i Hellighola ble ringbarket høsten 2011, feltet må følges opp framover for å fjerne oppslag av granplanter fra frø som ligger igjen i jordsmonnet og fra eventuelle kongler.

Den gamle skogen i Rago med gamle, vridde, tørre furuer er blitt etablert over noen tiår, og en trussel mot denne gammelskogen er nedbryting av greiner fra tørrfuruer og uttak av gamle tørre stokker til bålved.

Lier med rik og frodig vegetasjon ned mot Løytadalen

Vegetasjon og flora

Når det gjelder vegetasjonen i Rago er det i hovedsak områdene rundt Flatkjølen i de sørlige delene av Rago som er interessante, dette på grunn av innslaget av kalkrik berggrunn. Kunnskapen om forekomster av de ulike rødlista artene i området er mangelfull, målsettingen er derfor å øke kunnskapsgrunnlaget om de botaniske verdiene i området, og spesielt utbredelsen av de registrerte truede artene; dvergrublom, nordlig tinderublom og rosekarse.

De lokale truslene mot de truede artene i området ved Flatkjølen blir vurdert til å være begrenset. Den største trusselen ville vært slitasje ved ferdsel i området, men området er lite besøkt av folk og bruk av motorisert barmarks-kjøretøy foregår i liten grad. Område blir spredt brukt som beite om høsten og vinteren av reindriftsnæringa, men blir ofte pakket til med snø og kan bli utilgjengelig for reinen utover vinteren. Denne beitebruken har pågått i lang tid og blir ikke ansett som en trussel mot de sårbare artene. Klimaendringer er sannsynligvis den største trusselen mot utbredelsen av artene.

Dyreliv

Når det gjelder dyrelivet i Rago er det fuglelivet som er best dokumentert. Som vist i tabell 2 er det i Rago registrert mange rødlista arter og arter identifisert som viktige gjennom Emerald Network. For fire arter foreligger det forholdsvis kontinuerlige tidsserier der hekking, manglende hekking, syn- og hørselsobservasjoner av unger og voksne har blitt registrert.

Motorisert ferdsel, tekniske inngrep, ordinær ferdsel og andre forstyrrelser vil kunne påvirke de aktuelle artenes bruk av hekkelokalitetene. I tillegg vil næringstilgang være medvirkende til om fuglene velger å hekke, og dermed påvirke hekkesuksessen. Næringstilgangen samt storskala endringer, som for eksempel endrede trekkruiter, har forvaltningen liten eller ingen mulighet til å kontrollere. Det vil derfor heller bli fokusert på at hekkelokaliteten skal være i en tilstand som muliggjør hekking.

Utsikt nordvestover fra Litlverivasshamran

Landskap og urørt natur

Den verdien urørt natur representerer utgjør en betydelig del av naturkvalitetene i Rago nasjonalpark. Tekniske inngrep og spor etter ferdsel vil være hovedtruslene mot den verdien urørt natur har. Ferdsel i seg selv er ikke en trussel mot disse naturkvalitetene, men når ferdselen går over fra å være sporløs til å forårsake slitasje og forsøpling kan tilstanden urørt natur bli forringet.

Dersom det blir dokumentert økt slitasje eller forsøpling, kan dette skyldes økt ferdsel. I flere år har det foregått registrering av ferdselstellere ved Mellomforsbrua som kan si noe om antall turgåere som kommer inn i nasjonalparken, og om ferdselen har vært økende eller minkende. Disse registreringene kan være til hjelp for å kunne fange opp om endringer i naturtilstanden henger sammen med endringer i antall besøkende.

4. Brukerinteresser

4.1 Verneforskriften og brukerinteresser

Verneforskriften danner rammene for hva som er tillatt innenfor Rago nasjonalpark. Utdrag fra verneforskriften blir vist i blå tekstbokser.

I den daglige forvaltningen og forvaltningsplanen for Rago nasjonalpark er kapittel III pkt. 2 og 3 i verneforskriften de sentrale punktene og de som bør utdypes. Innholdet i disse punktene må sees i sammenheng med kapittel III pkt. 1 i forskriften, som beskriver formålet med vernet.

Rago nasjonalpark er vernet i henhold til naturvernloven. Ved innføring av naturmangfold-loven den 1. juli 2009 ble naturvernloven opphevet. I følge naturmangfoldloven § 77 er verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse, kap. III, pkt. 3 i verneforskriftene for Rago nasjonalpark, satt ut av kraft. Søknader om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal derfor vurderes etter naturmangfoldloven dispensasjonsbestemmelse § 48, jf. § 77 i samme lov. Viser til kap. 6.2 "Lovverk, føringer og forvaltning" for mer informasjon om forvaltning av verneforskriftene for nasjonalparken og forhold til annet lovverk.

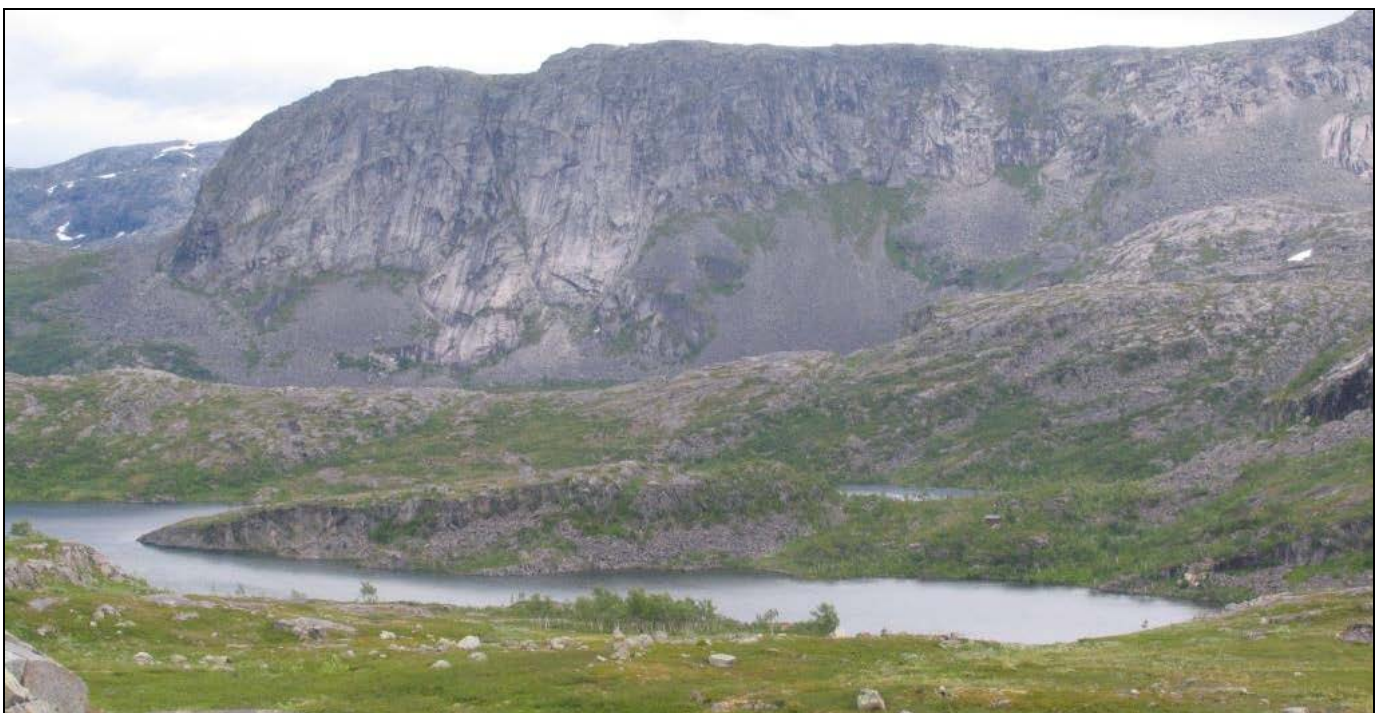
Om den generelle dispensasjonsbestemmelse kan nevnes at den skal være en sikkerhetsventil for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Den skal i første rekke kunne anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Det er vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet.

Tidligere forvaltningspraksis for Rago har vist at det er behov for dispensasjon for motorisert transport til hytter innenfor området, uttak av ved til hyttene, rydding av trær ved hytter, samt uttak av torv til tak og gammer. Med unntak av reindriftens behov for bruk av snøscooter er ingen av disse formålene nevnt i verneforskriftene. Eventuelle søknader om dispensasjon til disse formålene må behandles etter den generelle unntaksparagrafen, naturmangfoldloven § 48, og vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

4.2 Reindrift

4.2.1 Status

Duokta reinbeitedistrikt driver reindrift i Rago nasjonalpark. Reindrifsnæringa og retten til å drive reindrift reguleres gjennom "Lov om reindrift" og dens forskrifter. Det er spesielt kapitlene I og III som regulerer hvem som har rett til å drive reindrift, og hvilke plikter disse har. Reindriften skal i all hovedsak reguleres gjennom denne loven, men hvis dette kommer i konflikt med verneforskriften for Rago vil verneforskriften være bestemmende.

Ragovatnan med Snøtoppen i bakgrunnen

Driftsplanen for området ble vedtatt i 2001 og er utgangspunkt for beskrivelse av status for reindriftsnæringa sin aktivitet i Rago. Distriktet har tre driftsenheter og et øvre reintall på 900 rein i vårflokk. Distriktet mener at det er ressursgrunnlag for et øvre reintall på 1100 rein.

Ved vernetidspunktet i 1971 ble området brukt av svensk reindrift til sommerbeite. I dag brukes området både av norsk og svensk reindrift, av norsk reindrift hovedsakelig om vinteren. I Rago og i områdene sørøst for nasjonalparken har Tuorpon sameby beiterett. Samebyens beiterett gjelder i størstedelen av Rago nasjonalpark, med unntak av hjørnet nordvest for ei linje trekt mellom Storskogvatnet og Litlverivatnet. Dette skjer etter en skriftlig avtale mellom Duokta reinbeitedistrikt og Tuorpon sameby. Reindriftas bruk av Rago vises i vedlegg 6. Områdene mellom Litlverivatnet, Ragohytta og Storskogvatnet og Trollaldalen brukes mye som vinterbeite. Mindre brukt er områdene rundt Lappfjellet, Flatkjølen og Litlrago, men her beites det både høst og vinter. Storskogdalen brukes som vårbeite og om sommeren brukes områdene nord for Ragohytta mot Trollaldalen og over mot Storskogstinden.

Selskapet for Norges Vel har foretatt beitegransking i de østlige delene av distriktets beiteområde. Granskningen viser at mesteparten av de gode lavbeitene, som er viktige vinterbeiter, finnes i snaufjellet, og da særlig i granittområdene i Rago. Tilgang på vinterbeite er en minimumsfaktor for reindrifta. For optimal tilvekst og ressursbruk er det viktig med vekselbruk av de ulike vinterbeiteområdene gjennom år. En veksling mellom beiteområdene innebærer bruk av vinterbeitene i Rago. I dag har reinbeitedistriktet en skriftlig avtale med Tuorpon sameby om å få flytte reinen gjennom deres områder i Rago. Avtalen innebærer også rett til beite under flytting. Duokta reinbeitedistrikt vil arbeide for at de skriftlige avtalene som er inngått mellom distriktet og samebyen kan godkjennes gjennom den nye reinbeitekonvensjonen som er under utarbeiding.

Da presset i andre områder brukt av Duokta reinbeitedistrikt stadig øker med tanke på utbygginger og folketetthet, og konfliktene mellom reindriftsinteresser og andre interesser øker, kan Rago i framtida bli et viktig område for reindriftsnæringa.

Reindriftas flyttleier er spesielt viktige for reindrifta for å kunne bruke de ulike beiteområdene optimalt. Ifølge distriktplanen er det umulig å komme seg til og fra beiteområdene i Rago på norsk side. Den naturlige adkomsten til Rago går derfor gjennom områdene vest for Virrihaure og Vastenjaure i Sverige.

Reindriftsnæringa har ei hytte ved Ragovatnan og deler ei hytte med Fauske og Sørfold jeger og fisk ved Storskogvatnet. Ved Storskogvatnet er det også et naust med båt som tilhører reindriftsnæringa. På grunn av økt bruk av Rago til vinterbeite har distriktet et behov for et uthus ved hytta ved Ragovatna. Reinen fóres en del med kraftfôr og lav om vinteren og det er behov for å ha et lager for dette fóret inne i området. Tuorpon sameby har også tilgang til hyttene. Tidligere var det et sperregjerde langs Flatkjølen som ble bygd etter bestemmelser i reinbeitekonvensjonen av 1972 mellom Norge og Sverige. Dette gjerdet var nedsnødd om våren slik at rein fra svensk side fritt kunne gå over. Om høsten virket gjerdet som en sperre som gjorde at reinen ikke kom seg tilbake østover, og virket altså mot sin hensikt. Gjerdet ble revet på 1980- tallet og sommeren 2008 ble restene av gjerdet ryddet sammen og fløyet ut i et samarbeid mellom reinbeitedistriktet og Statens naturoppsyn.

På grunn av topografien i området er det relativt lite motorisert ferdsel i Rago nasjonalpark. Snøscooter brukes av reindriftsnæringa om vinteren. Barmarkskjøring om sommeren er kun aktuelt i de sørøstlige delene av nasjonalparken, helikopter brukes stort til samling av reinen, men det er også behov for terrengmotorsykler i sør-østre deler av området.

4.2.2 Mål

Forvaltningsmål:

Områdene innenfor Rago nasjonalpark skal kunne brukes til reindrift og nasjonalparken skal forvaltes slik at naturgrunnlaget for samisk kultur og reindrift ivaretas.

4.2.3 Rammer og regelverk

Kap III, pkt. 2.1. Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføringer av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendig husvær for Statens naturoppsynet og hytter og innretninger i forbindelse med reindriften. Departementet kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier og til oppføring av hytter for allmenn bruk under ferdsel, jakt og fiske i fjellet.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep som endrer landskapet er i hovedregelen forbudt. I henhold til gjeldende forskrift er oppføring av hytter og innretninger i forbindelse med reindriften direkte unntatt fra forbudet mot tekniske inngrep i Rago nasjonalpark.

Det er ønskelig at forvaltningsmyndigheten kontaktes før oppføring av eventuelle bygninger og anlegg i forbindelse med reindriften, slik at plassering kan diskuteres i forhold til forekomst av spesielle naturverdier, vernevedtakets formål og verneverdiene.

Kap. III, pkt. 2.3. Alle planter, herunder levende og døde trær skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsel. Til å gjøre opp ild skal det så vidt mulig bare anvendes kvist og greiner. Bærplukking er tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

Kap III, pkt. 2.4. For øvrig skal naturmiljøet være fredet mot:

Motorisert trafikk til lands og til vanns og landing med luftfartøy med mindre dette skjer i politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed. Tjenestemenn i reinnæringen i tjenesteoppdrag og reindriftsamer skal etter skriftlig tillatelse fra Lappegodden i Nordland kunne nytte snøscooter og lande med luftfartøy under utøving av lovlig reindrift.

Motorisert ferdsel av enhver art er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken, med unntak av motorisert ferdsel som skjer i politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed. I henhold til gjeldende forskrift kan reindriftsutøvere søke Lappegodden i Nordland om tillatelse til å nytte snøscooter og luftfartøy i forbindelse med reindriften. Lappegodden i Nordland eksisterer ikke i dag, men er erstattet av reindriftsforvaltningen og reindriftsloven. I henhold til reindriftsloven og motorferdselloven kan reindriftsutøvere i næringsøyemed benytte snøscooter i utmark. Midtre Nordland nasjonalparkstyre som har forvaltningsansvar for Rago nasjonalpark anser derfor at reindriften kan benytte snøscooter i sitt arbeid innenfor nasjonalparken i henhold til gjeldende lovverk.

Barmarkskjøring i reindriftssammenheng er ikke tillatt gjennom forskriften. Det kan eventuelt søkes om å få benytte barmarkskjøretøy, og en søknad må behandles etter den generelle unntaksparagrafen, jf. naturmangfoldloven § 48.

4.2.4 Retningslinjer for forvaltningen

- Søknad om bruk av barmarkskjøretøy i forbindelse med utøvelse av reindrift behandles etter naturmangfoldloven § 48 med grunnlag i godkjent distriktsplan. Ved en eventuell tillatelse skal slik kjøring begrenses så mye som mulig, og det er ønskelig at helikopter brukes fremfor barmarkskjøretøy.
- Barmarkskjøring vil bli spesielt strengt regulert i området ved Flatkjølen, dette for å ta hensyn til de truede kalkkrevende planteartene i området.
- Søknad om dispensasjon for bruk av helikopter vil bli vurdert etter naturmangfoldloven § 48.

4.2.5 Tiltak

Samarbeide med reindriftsforvaltninga om utarbeidelse av et generelt informasjonsoppslag om reindriftnæringas arealbruk, rettigheter og behov for hensyntakelse. **Ansvarlig:** Reindriftsforvaltninga / Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Tidsramme:** I løpet av 2013.

Sårbarhetsanalyse i forhold til bruk av barmarkskjøretøy i Flatkjølen-området. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Tidsramme:** 2014.

4.3 Friluftsliv, jakt og fiske

4.3.1 Status og utfordringer

4.3.1.1 Friluftsliv

I tillegg til gulmerking av rundløypa i Rago er det utført en del mindre tiltak (stiger og trinn) langs stiene for å lette framkommeligheten. Det er bygget to hengebruer i nasjonalparken (over utløpet av Storskogvatnet og Litlverivatnet) og en hengebru utenfor nasjonalparken (hvor stien krysser elva ved Mellomforsen i nedre del av Storskogdalen). Det er dessuten satt opp skilt med stedsangivelse flere steder.

Disse tiltakene bidrar til å øke sikkerheten til de som kommer til nasjonalparken samtidig som tilretteleggingen kan føre til økt ferdsel i området. Utfordringene i Rago ligger i å tilpasse tilretteleggingstiltakene slik at de ikke kommer i konflikt med verneverdiene og naturkvalitetene i nasjonalparken.

I 1991 ble deler av stien fra Lakshola til Storskogvatnet, både innenfor og utenfor nasjonalparken, klopplagt for å bøte på vegetasjonsslitasjen. Dette tiltaket har hatt tydelige positive resultater. På enkelte partier vil det fortsatt være behov for tiltak for å redusere marksslitasjen. Enkelte partier på strekninger fra Storskogvatnet og innover mot Ragohytta går over bløte myrpartier som er utsatt for slitasje. Behovet for klopplugging må vurderes på denne strekningen. Langs stien fra Nordfjord til Litlverivatnet, utenfor nasjonalparken, er det på enkelte steder lagt ut klopper. Ved økende ferdsel vil trolig terrengsslitasjen også øke her.

Tidligere var passasjen ved "Grisryggen" vest for Litlverivatnet et utsatt punkt på vei fra Nordfjorden til Litlverivatnet. "Grisryggen" ligger like utenfor nasjonalparkgrensa og er en smal fjellrygg med fall på begge sider. Passasjen har vært utfordrende å gå over ved isete føre, vind og mørke. Det har blitt gjort enkle sikkerhetstiltak her i form av å endre stitrasèen noe og det er satt opp en liten stige.

Isbreen på Flatkjølen

Det har siden 2004 vært montert en elektronisk ferdselsteller ved Mellomforsbrua i Storskogdalen. I disse ni årene har antall passeringer i perioden juni – september ligget på mellom 1100 – 2000, med høyeste antall registrert i 2006 og 2007. I 2010 ble telleren imidlertid kun passert 1080 ganger og i 2011 1225. Denne telleren fungerte dårlig i 2012, i tillegg ble det satt opp en ny teller lenger opp i Nordskaret, her ble det registrert 1988 passeringer i samme periode. Dette tyder på at ferdselen inn i Rago nasjonalpark ser ut til å ha stabilisert seg, og ligge på ca. 1000 – 1100 besøk. Det ser ut til at spesielt mange europeiske turister finner veien inn i Rago. Det er ønskelig å fortsette å kanalisere ferdselen i Rago slik at hovedvekten av den foregår langs den merka rundløypa. Den store interessen for nasjonalparken merkes av innbyggere i Nordfjorden i form av biler og busser med turister som kommer inn til Lakshola med Rago som mål. Disse villcamper nede i dalen og kan oppfattes som et problem for de fastboende.

På grunn av at campingplassen i Lakshola ble nedlagt, ble det nødvendig å etablere et servicebygg med toalett i Lakshola for å unngå forsøpling. Servicebygget ble bygd i 2009, og det er Sørfold kommune som er ansvarlig for drifta.

Tidligere var båten i Statskognaustet ved vestenden av Storskogvatnet til fri benyttelse. Denne ordningen er avviklet da det var et problem at båten ble liggende igjen på østsida av vatnet og dermed ikke var tilgjengelig. Slitasjen på båten var også svært stor. Båten er i dag kun til bruk for Statens naturoppsyn i oppsynsøyemed.

Etablering av bålplasser i Rago, og spesielt rundt vestenden av Storskogvatnet, har lenge vært et problem, og Statens naturoppsyn har rutinemessig fjernet bålplasser. Behov for bålved har medført ulovlig hogst av mindre trær i området, skogen er fredet i nasjonalparken og slik hogst er derved ulovlig. Det har også vært tilfeller av brukere av Storskoghytta og andre besøkende i området tar ved til bålrensning fra vedlageret til Storskoghytta. Dette tærer hardt på veden som er ment å brukes til oppvarming av hytta.

4.3.1.2 Jakt og fiske

Verneforskriften for Rago åpner for jakt på rype, hare, villmink og rødrev etter gjeldende jaktbestemmelser. Alle andre arter, med unntak av såret hjortevilt og dyr som angriper personer eller eiendom, er fredet. Området brukes mest til rypejakt, men terrenget ligger langt fra vei og er tungt tilgjengelig, så jakttrykket er begrenset. Det påstås at det er forholdsvis mye elg i området, men det er ikke foretatt noen taksering.

Opprinnelig var Rago fisketomt som et resultat av mange og høye fosser. Som følge av utsettinga av fisk i mellom- og etterkrigstida er det i dag gode fiskebestander i flere av vatna i nasjonalparken. Både ved Litlverivatnet, Sølvskardvatnan og Storskogvatnet finnes båt og garn til utleie. Det fiskes mest i Storskogvatnet.

4.3.2 Mål

Forvaltningsmål

Forvaltningen av Rago nasjonalpark har som mål at urørt natur og Rago som "villmarkspark" skal kunne oppleves gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging, jakt og fiske, med fokus på sporløs ferdsel.

Tilretteleggingen for ferdsel skal sikre naturkvalitetene i Rago nasjonalpark, samt bidra til å sikre ferdselen.

4.3.3 Rammer og regelverk

Kap. III, pkt. 1. Formål

Nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalparken Padjelanta.

Dette verneformålet til Rago nasjonalpark gir en klar føring om å bevare Rago som et villmarksområde uten noen særlig grad av tekniske inngrep og tilrettelegging. Denne formuleringen gir ingen direkte juridiske bindinger for hva som er tillatt og hva som er forbudt, men gir en klar føring om at området skal bevares uberørt.

Kap III, pkt. 2.1. Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføring av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendige husvære for naturoppsynet og hytter og innretninger i forbindelse med reindriften. Departementet kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier og til oppføring av hytter for allmenn bruk under ferdsel, jakt og fiske i fjellet.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep som endrer landskapet er i hovedregelen forbudt. Det er likevel åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier.

Kap III, pkt. 2.2. Ville pattedyr og fugler med bo og reir skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art.

Bestemmelsene skal likevel ikke være til hinder for:

Utøvelse av jakt og fangst etter gjeldende bestemmelser så vidt angår rype, hare, villmink og rødrev.

Utøvelse av rett til å forfølge, drepe og tilegne seg såret hjortedyr i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Forsvar av person eller eiendom som angripes av dyr.

Nye dyrearter må ikke innføres.

Departementet eller den det bemyndiger kan etter særskilt søknad gjøre unntak for avliving av enkeltindivider av pattedyr som volder særlig skade.

Verneforskriften for Rago åpner for jakt på rype, hare, villmink og rødrev etter gjeldende jaktbestemmelser. Alle andre arter, med unntak av såret hjortevilt og dyr som angriper personer eller eiendom, er fredet.

Øvrige nasjonalparker på norsk fastland har vernebestemmelser som fastslår at lov om lakse- og innlandsfiske, viltlovens og reindrifftsrettens bestemmelser gjelder i verneområdet.

Når det ikke nevnes noe om fiskeforvaltning i forskriften, innebærer dette at lakse- og innlandsfiskeloven gjelder i nasjonalparken.

Kap III, pkt. 2.3. Alle planter, herunder levende og døde trær skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsl. Til å gjøre opp ild skal det så vidt mulig bare anvendes kvist og greiner. Bærplukking er tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

All vegetasjon er i utgangspunktet totalfredet. Det er tillatt med en skånsom bruk av kvist og greiner til å gjøre opp ild. Døde trær, både liggende og stående, er fredet og skal ikke brukes som ved. Det er viktig å påpeke at det generelle bålforbudet i skogsterreng i tiden mellom 15. april og 15. september gjelder i Rago.

I tillegg til bestemmelsene i verneforskriften gjelder friluftslovens bestemmelser for ferdsel og telting.

Det er i gjeldende forskrift ikke hjemmel for å regulere ferdselsformer som kan skade naturmiljøet i nasjonalparken, og det er heller ikke hjemmel for å forby ferdsel i deler av nasjonalparken når dette anses nødvendig av hensyn til plante- og dyrelivet eller kulturminner. Reindrifftsforvaltninga har mulighet til å ta i bruk reindrifftslovens § 65, som forbyr organisert ferdsel innenfor et avgrenset område i et avgrenset tidsrom.

Det kan i dag leies båt gjennom Fauske og Sørfold jeger og fiskerforening ved Storskogvatnet, forvaltningsmyndigheten for nasjonalparken mener det derfor ikke er behov for å ha en båt tilgjengelig for allmennheten i tilknytning til den åpne Storskogvasshytta.

4.3.4 Retningslinjer for forvaltningen

- Tilrettelegging for ferdsel skal kun skje langs rundløypa fra Lakshola via Storskogen til Litlverivatnet og Nordfjorden.

- Universell utforming ivaretas så langt som mulig når det gjelder utarbeiding av informasjonsmateriell og skilt.
- Hengebruer, stiger og klopper langs rundløypa skal vedlikeholdes slik at de er forsvarlige å ferdes på.
- Merkinga av rundløypa skal gjøres med rød maling utenfor nasjonalparken og gul maling innenfor. Det skal ikke merkes på fast berg eller kulturminner og merkinga skal være diskret, men tydelig.
- Merking av stier utover denne rundløypa skal ikke gjøres.
- Tiltak som har til hensikt å bedre sikkerheten ut over det som er gjort i dag er ikke ønskelig
- Selv om store deler av stiene fra Lakshola og Nordfjorden til Storskoghytta ligger utenfor nasjonalparken er det allikevel naturlig at merking og tilrettelegging i områder som grenser til nasjonalparken vurderes opp mot ønsket utvikling innenfor verneområdet.
- Det gis ikke tillatelse til utsetting av fisk i fisketomme vatn
- Det kan gis tillatelse til utsetting av fisk i vatn der dette har blitt gjort før. Dette skal være fisk fra lokal stamme
- Fiskeforvaltningen for øvrig skjer etter gjeldende lovverk (lakse- og innlandsfiskeloven)

4.3.5 Tiltak

Utarbeide eget turkart for Rago nasjonalpark i målestokk 1:50 000. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 80 000,- **Tidsramme:** 2014

Kloppelegging enkelte partier langs stien fra Storskogvatnet og opp til krysset Ragohytta – Sølvs kardvatna. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 20 000,- **Tidsramme:** 2014.

Oppdatering og utskifting av skilt ved hovedinnfallsporene og langs hovedstiene i nasjonalparken. Samordnet med aktuelle samarbeidspartnere. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 40 000,- **Tidsramme:** 2015

Omlegging av sti forbi «Ura» ved nedre Sølvs kardvatna. **Ansvarlig:** Statskog - Fjelltjenesten. **Kostnad:** 7 000,- **Tidsramme:** 2013.

Årlig drift av servicebygg og søppelhåndtering i Lakshola **Ansvarlig:** Sørfold kommune. **Kostnad:** 15 000,- per år **Tidsramme:** Årlig

4.4 Bruk av naturressurser

4.4.1 Status

Det er i dag ingen utnyttelse av mineralressurser i Rago nasjonalpark.

Når det gjelder uttak av ved har Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening fått dispensasjon fra den generelle vegetasjonsfredninga for å hogge ved til Litlverivasshytta og Storskoghytta. Vilåårene for denne hogsten har blant annet vært at hogsten skal skje etter anvisning fra Statens naturoppsyn, og at rasområder bør prioriteres.

Vedhogst i Rago

Behovet for ved til Storskogvasshytta har delvis blitt dekket av hogst i regi av Statens naturoppsyn i sørvestenden av Storskogvatnet, og delvis gjennom helikoptertransport av ved og andre nødvendige varer til Ragohytta og Storskogvasshytta. Transporten har til en viss grad blitt samkjørt med Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening og reindrifta, slik at også deres behov for transport har blitt dekket.

Sørengamma som driftes av forvaltningsmyndigheten, er dekket med torv og gamma har i de seinere år hatt behov for supplering av torva. I tillegg har Storskogvasshytta torvtak som vil trenge utskifting etter hvert.

4.4.2 Mål

Forvaltningsmål

Ved- og torvtekt i Rago nasjonalpark skal ikke føre til forringelse av naturkvalitetene i nasjonalparken.

4.4.3 Rammer og regelverk

Kap III, pkt. 2.3. Alle planter, herunder levende og døde trær skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsel. Til å gjøre opp ild skal det så vidt mulig bare anvendes kvist og greiner. Bærplukking er tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

Hovedbestemmelsen er at alt planteliv i utgangspunktet er totalfredet. Dette har sitt utgangspunkt i et overordnet mål om å bevare økosystemer og vegetasjonssamfunn i mest mulig naturlig tilstand i nasjonalparken. Trær som utgjør en risiko for hyttene ved å kunne blåse overende og gjøre skade, eller ved at de har rotsystem som påvirker bygningene, må det søkes om tillatelse til å felle. En slik søknad må behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Uttak av torv og vedhogst er i utgangspunktet ikke tillatt, jf. plantelivsfredningen. En søknad om uttak/hogst må derfor vurderes i forhold til naturmangfoldloven § 48. Forvaltningsmyndigheten mener imidlertid det vil være mulig å finne lokaliteter for uttak av ved og torv hvor disse tiltakene ikke vil forringe verneverdiene i området i stor grad.

Kap III, pkt. 2.4. For øvrig skal naturmiljøet være fredet mot:

Motorisert trafikk til lands og til vanns og landing med luftfartøy med mindre dette skjer i politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed. Tjenestemenn i reinnæringen i tjenesteoppdrag og reindriftsamer skal etter skriftlig tillatelse fra Lappefogden i Nordland kunne nytte snøscooter og lande med luftfartøy under utøving av lovlig reindrift.

I utgangspunktet er all motorferdsel i Rago nasjonalpark forbudt. Det er et mål for forvaltningen å minimere bruken av motorisert ferdse i Rago. En søknad om tillatelse til bruk av snøscooter eller helikopter til transport av ved, varer og utstyr til hytter i nasjonalparken må vurderes i forhold til naturmangfoldloven § 48.

4.4.4 Retningslinjer for forvaltningen

- Søknad om vedhogst til hyttene innenfor nasjonalparken behandles etter naturmangfoldloven § 48 (kap. 6.2.3.1). Eventuell dispensasjonene kan bli gitt med varighet inntil 4 år og følgende vilkår skal settes:
 - Hogsten skal skje etter anvisning fra Statens naturoppsyn innenfor områder angitt på vedlegg 7.
 - Tillatelse fra grunneier (Statskog SF) skal innhentes
 - Uttaket skal være i form av tynningshogst og skal utføres på en slik måte at landskapets urørte preg ikke endres
 - Det skal kun tas bjørk, og en bør prioritere uttak i vegetasjonstypen blåbærbjørkeskog samt trær som utgjør risiko for hytter og naust.
 - Trærne skal kappes ved bakken
 - Hogsten skal foregå i perioden 1.august til 15.april.
 - Gamle og døde trær og stammer skal stå urørt, da disse er viktige for det biologiske mangfoldet
- En søknad om dispensasjon for uttak av torv til restaurering av Sørengamma og til vedlikehold av eksisterende torvtak i nasjonalparken, må vurderes i hvert enkelt tilfelle i forhold til den generelle unntaksparagrafen, § 48 i naturmangfoldloven. En eventuell dispensasjon vil bli gitt med strenge vilkår om hvor torva skal hentes fra og krav til at arbeidet skal medføre så lite inngrep som mulig
- For motorisert transport av ved inn til hyttene skal følgende vilkår settes:
 - Behovet for transport skal koordineres mellom Statens naturoppsyn, reindriftsnæringa og Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening.
 - Det gis ikke tillatelse til noen form for kjøring på barmark i forbindelse med varetransport. Transport av ved og andre nødvendige varer til hyttene skal fortrinnsvis skje med helikopter, eventuelt snøscooter på snødekt mark.
 - Dispensasjoner for bruk av snøscooter til transport av ved og andre nødvendige varer til hyttene kan gis med inntil 4 års varighet. Kjørebok skal utfylles og sendes forvaltningsmyndigheten.

4.4.5 Tiltak

Bedre informasjon om regelverk for bålbrekking, bruk av bålved og bålplasser settes opp ved innfallsporter og hyttene i nasjonalparken. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre i samarbeid med Statens naturoppsyn / Statskog Fjelltjenesten.

Kostnad: 15000,- **Tidsramme:** fra og med 2014.

4.5 Bygninger

4.5.1 Status

Det er i dag fem hytter, tre naust og en gamme i nasjonalparken. Se ellers kapittel 2.3.3.

De forskjellige overnattingsmulighetene brukes i ulik grad. De to hyttene ved Storskogvatnet blir desidert mest brukt. Tall fra Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening fra 2010 viser at Storskoghytta hadde 57 utleiedøgn, mens Litlverivasshytta var utleid i 25 døgn. For 2009 var disse tallene henholdsvis 60 og 33 utleiedøgn. Av de to åpne hyttene brukes Storskogvasshytta mest. Her foreligger ikke tall for overnattingsdøgn.

Ragohytta

4.5.2 Mål

Forvaltningsmål:

Med unntak av eventuelle reindriftshytter, er det ikke ønskelig å øke antall hytter, utvide eksisterende bygninger eller øke antall andre tekniske inngrep.

4.5.3 Rammer og regelverk

Kap III, pkt. 1. Formål

Nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalparken Padjelanta.

Ut ifra målsettingen om å bevare Rago som et uberørt villmarksområde er det ikke ønskelig med ytterligere bygging i nasjonalparken. Det vil ikke bli gitt tillatelse til nye hytter eller utvidelse av eksisterende hytter.

Kap III, pkt. 2.1. Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføring av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendig husvære for oppsynet og hytter og innretninger i forbindelse med reindriften. Departementet kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier og til oppføring av hytter for allmenn bruk under ferdsel, jakt og fiske i fjellet

Gjeldende vernebestemmelser forbyr bygging av hytter, med unntak av nødvendige hytter til oppsynet av nasjonalparken og reindrift. Eventuelle søknader om utvidelse av eksisterende hytter skal behandles etter naturmangfoldloven § 48, og kan kun tillates dersom det ikke er i strid med verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I og med at Rago er definert som en villmarkspark, og en av de få nasjonalparkene som ikke har friluftsliv som en del av verneformålet, er det ikke ønskelig at slike dispensasjoner blir gitt.

4.5.4 Retningslinjer for forvaltningen:

- Antall overnattingssteder i Rago nasjonalpark blir vurdert til å være tilstrekkelig. Det vil normalt ikke bli gitt tillatelse til oppføring av nye hytter eller utvidelse av eksisterende hytter innenfor nasjonalparken
- Eksisterende hytter og naust skal kunne vedlikeholdes.
- Storskogvasshytta og Ragohytta skal holdes ved like slik at de fungerer som overnattingstilbud og skal være åpne for alle
- Sørengamma skal holdes vedlike slik at den kan benyttes som nødovernatting

4.6 Motorisert ferdsel

4.6.1 Status

Som en følge av topografien i Rago, og da spesielt i vestlige deler av nasjonalparken, foregår det svært lite motorisert ferdsel i Rago nasjonalpark. Reindriftnæringa bruker noe snøscooter om vinteren. I forbindelse med samling og flytting av rein sør-øst i nasjonalparken, i Flatkjølen- området, brukes det ved behov stort sett helikopter, men det kan også være behov for bruk av barmarkskjøretøy. Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening har de senere år fått dispensasjon for å kjøre inn gass og utstyr til Litlverivasshytta med snøscooter. I tillegg kjører Statens naturoppsyn gjennom området, blant annet ved jervsporing. Enkelte år har også Statens naturoppsyn behov for å fly inn utstyr og gass til Storskogvatnet, Litlverivatnet og Ragohytta med helikopter. I 2011 – 2013 ble det gitt en del dispensasjoner til Fauske og Sørfold jeger- og fiskerforening for helikoptertransport i forbindelse med restaurering og flytting av Litlverivasshytta.

Helikopter-transport av materiell (Foto: Carl Norberg) og ved.

For vintersesongene fra 2013 – 2017 har Fauske Røde kors fått innvilget dispensasjon fra verneforskriftene for en tur pr. år med inntil tre snøscootere for kjentmannskjøring før påske i Rago nasjonalpark. Omfang av kjøringen skal rapporteres til Midtre Nordland nasjonalparkstyre hvert år.

4.6.2 Mål

Forvaltningsmål:

Den motoriserte ferdselen i Rago nasjonalpark skal holdes på et lavt nivå.

4.6.3 Rammer og regelverk

Kap III, pkt. 1. Formål

Nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalparken Padjelanta.

Motoriserte transportmidler som snøscooter og helikopter gjør at det er mulig å ferdes over store områder på kort tid, samt fører med seg støy og forurensing. Slik ferdsel kan spesielt i hekke- og yngletida føre til forstyrrelse av dyre og plantelivet. Det er derfor et mål å holde motorisert ferdsel i Rago på et absolutt minimum, spesielt vår og sommer.

Kap III, pkt. 2.4. For øvrig skal naturmiljøet være fredet mot:

a) Motorisert trafikk til lands og til vanns og landing med luftfartøy med mindre dette skjer i politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed. Tjenestemenn i reinnæringen i tjenesteoppdrag og reindriftsamer skal etter skriftlig tillatelse fra Lappefogden i Nordland kunne nytte snøscooter og lande med luftfartøy under utøving av lovlig reindrift.

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel innfor nasjonalparken forbudt. Det har imidlertid blitt gitt dispensasjon for motorisert transport til hytter i nasjonalparken. Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening har de siste årene fått dispensasjon fra motorferdselforbudet for å kjøre inn gass og utstyr til Litlverivasshytta med snøscooter. Dette er det ikke direkte hjemmel for i verneforskriften, men tiltaket har blitt behandlet som et tiltak som ikke kommer i særlig konflikt med verneverdiene i nasjonalparken, og det har dermed blitt gitt dispensasjon med hjemmel i den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven, § 48.

Det har også blitt gitt dispensasjon for å fly inn gass og utstyr til hyttene ved Storskogvatnet og til Ragohytta med helikopter. I og med at hyttene ligger langt fra vei og transport av nødvendig utstyr inn til hyttene er vanskelig vil slik transport i enkelte tilfeller være den beste løsningen, og ikke komme i noen særlig konflikt med verneverdiene. Det er viktig at det ved helikoptertransport er en dialog mellom Statskog, Fauske og Sørfold Jeger- og Fiskerforening og reindriftsnæringa slik at en kan samkjøre behovet for transport.

Verneforskrifta tillater ikke bruk av motorbåt på vatna.

Motorferdselloven regulerer motorferdsel generelt, både i verneområder og utenfor. Utgangspunktet for loven er at all motorferdsel i utmark er forbudt. Loven har en del direkte unntak fra forbudet, og dessuten hjemler for å tillate motorferdsel i utmark for visse formål. Ulovlig motorferdsel i nasjonalparken vil bli anmeldt til politiet.

Selv om forvaltningsmyndigheten gir tillatelse til motorferdsel må tillatelse også innhentes fra kommunen, og på privat grunn også fra grunneier. Utenfor nasjonalparken er det kommunen og grunneier som gir tillatelse til motorferdsel. I tilfeller hvor vernebestemmelsene gir anledning til å dispensere fra motorferdselforbudet vil det alltid være rom for et visst skjønn. Transportbehovet må alltid vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Av hensyn til formålet med nasjonalparken, natur- og opplevelsesverdier må utgangspunktet være en streng dispensasjonspraksis. Også Statens naturoppsyn må begrense bruken av motorkjøretøy i sitt arbeid.

4.6.4 Retningslinjer for forvaltningen

Søknader om motorisert ferdsel skal sendes forvaltningsmyndigheten. Se ellers kapittel 6.2.3 om generelle retningslinjer for saksbehandling. Retningslinjer for hvordan forvaltningen skal behandle søknader om dispensasjoner for motorisert ferdsel er som følger:

- Søknaden skal være skriftlig og behovet for motorisert transport må dokumenteres i søknaden.
- Søknad om motorisert transport til hyttene i nasjonalparken vil bli behandlet etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven, § 48, se kap. 6.2.3.1. Ved en eventuell tillatelse skal slik transport begrenses mest mulig.
- Søknad om dispensasjon for barmarkskjøring behandles etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven, § 48, se kap. 6.2.3.1. Dispensasjon for barmarkskjøring vil normalt ikke bli gitt med mindre det er svært spesielle grunner. For det botanisk viktige området rundt Flatkjølen skal en være spesielt restriktive med bruk av barmarkskjøretøy. Bruk av helikopter prioriteres.
- Transportbehovene bør i størst mulig grad samordnes mellom de ulike interessegruppene i nasjonalparken.
- Transport av personer i nasjonalparken, transport av mat, proviant og utstyr i forbindelse med fjellturer tillates ikke.
- Motorferdsel i forbindelse med politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed er ifølge vernebestemmelsene tillatt.

- I innvilget dispensasjon skal det settes vilkår for kjøringen; fastsetting av trase, maksimum antall turer, tidsperiode for kjøringen, varighet av dispensasjonen og opplysning om inndragning av dispensasjon ved mislighold og lignende.
- Søknad om transport med helikopter vil bli behandlet etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven, § 48. Dispensasjon for transport vil eventuelt bli gitt i perioden juli – desember, og skal gjennomføres i løpet av 1 – en til 2 – to dager. Dispensasjonen kan gis med varighet på 2 – to måneder. Ved en eventuell tillatelse skal slik transport begrenses mest mulig.

4.7 Kulturminner

4.7.1 Status

Som nevnt i kapittel 2.3.1 er status for kjente kulturminner i Rago nasjonalpark i dag oppsummert i Statskog Fjelltjenestens notat ”Oversikt over kulturminner/ spor etter menneskelig aktivitet innenfor Rago nasjonalpark” (1998), samt Kartlegging og verdisetting av kulturminner i Rago nasjonalpark, Sørfold kommune, sommeren 2009 (Thomassen, 2009, se vedlegg 5).

Publikum sin manglende kunnskap om eksisterende kulturminner og forståelsen av verdien av disse er den største trusselen mot kulturminneverdiene i Rago nasjonalpark. Bevisst ødelegging og skader påført kulturminner som følge av uvitenhet er eksempel på dette.

Innenfor nasjonalparken er det spesielt tre konkrete kulturminner som forvaltningsmyndigheten ønsker å trekke fram og ser på som spesielt viktig å verne om; Restene etter den gamle Ragobrakka i østre del av nasjonalparken, vardene langs den gamle ferdselsveien fra Megården via Lappfjellet og Flatkjølen og inn til Sverige, samt en større forekomst av barns kulturminner øst i Rago.

Restene etter den gamle Ragobrakka

I dag er det kun igjen rester av de nederste omfarene av hytta, samt en del av taket. Mye av tømmeret og materialene fra brakka ble for mange år siden bl.a. brukt som ved i den nye Ragohytta. Det er viktig at det ikke blir fjernet mer fra ruinene, og det er ønskelig at kun naturlige prosesser skal påvirke restene etter Ragobrakka. En trussel er bl.a. at det er registrert tilfelle av bålbrekking ved den gamle brakka, hvor materialer fra hytta er brukt til bålved.

Den gamle varderuta fra Megården via Lappfjellet og Flatkjølen til Sverige

Ragoområdet var i tidligere tider en ferdselsåre mellom Norge og Sverige, brukt av svenske samer på handelsreise og av flyktninger over til Sverige under 2. verdenskrig. En kan i dag se spor etter en gammel varderute fra Megården via Lappfjellet og Flatkjølen til Sverige. Enkelte av de store vardene som står oppe på Litlverivasshamran er i dag synlige fra stien nord for Litlverivatnet. Noen varder har ramlet ned etter at området ble verna, og noen nye varder er bygget opp. Det er ønskelig at kun naturlige prosesser skal påvirke vardene over Flatkjølen, vardene skal ikke merkes, flyttes eller males.

Barns kulturminner

Dette er gjerne ”miniatyr” utgaver av steingjerder, innhegninger og lignende som ligger rett oppå bergflaten, og det skal lite eller ingenting til av ytre påvirkning for å skade og ødelegge disse steinringene. Det er ønskelig at kun naturlige prosesser skal påvirke disse formasjonene.

Barn kulturminner

4.7.2 Mål

Forvaltningsmål:

Rago nasjonalpark skal forvaltes på en slik måte at kulturminner ivaretas.

- Restene etter den gamle Ragobrakka skal kun påvirkes av naturlige prosesser.
- Vardene langs den gamle vandrerruta fra Megården via Lappfjellet og Flatkjølen til Sverige skal bevares mest mulig intakte.
- Barns kulturminner skal kun påvirkes av naturlig prosesser.

4.7.3 Rammer og regelverk

I henhold til Lov om kulturminner defineres kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. Dette er en relativt vid definisjon, som i praksis vil si all nye og gamle spor etter folk.

Kulturminner eldre enn fra 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

I naturmangfoldloven i § 35 annet ledd står det at *i nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. Ferdsel til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Slik ferdsel kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.*

Når det gjelder verneforskriften for Rago nasjonalpark er ikke kulturminner nevnt.

Kap. III, punkt 2.1. Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføring av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendig husvær for Statens naturoppsyn og hytter og innretninger i forbindelse med reindriften. Departementet kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier og til oppføring av hytter for allmenn bruk under ferdsel, jakt og fiske i fjellet.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet, og kulturminner som en del av landskapet vil også dermed være vernet.

4.7.4 Retningslinjer for forvaltningen

- Nordland fylkeskommune ved Kulturminner i Nordland og Sametinget er kulturminnemyndigheter, og skal involveres i alt arbeid i tilknytning til kulturminner
- Det kan gis dispensasjon til restaurering av kulturminner med hjemmel i den generelle unntaksparagrafen, naturmangfoldloven § 48. Det skal da gjøres en helhetlig vurdering i forhold til naturkvalitetene, andre brukerinteresser i området og gevinsten av tiltaket. Skjøtsel av kulturminner vil tillates så lenge det ikke er til skade for andre verneverdier.
- De tre kulturminnene Ragobrakka, varderuta over Lappfjellet fra Megården og barns kulturminner – skal holdes under jevnlig oppsyn for å hindre ødeleggelse ved ferdsel i området, samt sikre at kun naturlige prosesser påvirker disse forekomstene.

4.7.5 Tiltak

Oppsett av informasjonsplakat ved restene av den gamle Ragobrakka, samt ved innfallsporter og i Ragohytta og Storskoghytta. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 15 000,-. **Tidsramme:** 2013.

Den gamle Ragobrakka. Informere publikum om kulturminnet. Sjekke og rapportere tilstand til forvaltningsmyndigheten. **Ansvarlig:** Statens Naturoppsyn. **Tidsramme:** Årlig.

Barns kulturminner. Sjekke og rapportere tilstand til forvaltningsmyndigheten i henhold til opplegg utarbeidet av Sametinget. **Ansvarlig:** Statens Naturoppsyn. **Tidsramme:** Hvert 5. – femte år, oppstart 2015.

Vardet ferdselslei over Lappfjellet og Flatkjølen. Informere publikum om kulturminnet. Sjekke og rapportere tilstand til forvaltningsmyndigheten. **Ansvarlig:** Statens Naturoppsyn. **Tidsramme:** Hvert 5. – femte år, oppstart 2014.

Utarbeiding av informasjonshefte for noen utvalgte kulturminner innenfor nasjonalparken. Arbeidet skal skje i samarbeid med kulturminnemyndighetene for området; Sametinget og Nordland fylkeskommune, samt andre aktuelle samarbeidsparter. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 50 000,-. **Tidsramme:** 2016.

5 Forvaltningsoppgaver og tiltak

Sølvs kardvatnan, utsikt vestover mot Sjunghatten nasjonalpark

5.1 Oppsyn

5.1.1 Status og utfordringer

Et effektivt og faglig dyktig oppsyn er viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdet – både når det gjelder naturkvalitetene og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om naturoppsyn av 21.06.96, som et bidrag til å nå nasjonale miljømål. SNO har ansvaret for oppsynet i verneområdene i Norge og gjør i Rago dette gjennom tjenestekjøp av Statskog Fjelltjenesten. Pr i dag har Statens naturoppsyn (SNO) ikke planer om å øke sitt tjenestekjøp overfor Statskog Fjelltjenesten utover dagens rammer. Det foreligger heller ikke planer om å opprette en egen SNO-stilling i Rago.

Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeløven, motorferdselloven, kulturminneløven og deler av forurensingsloven. SNO sine viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll i forhold til lover, forskrifter og andre regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtelsesoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

I Rago nasjonalpark vil følgende oppgaver være spesielt aktuelle:

- a) Kontrollere, rapporter og reagere på brudd på verneforskriftene og annet lovverk
- b) Holde oversikt over utviklingstendensene i bruken av området
- c) Holde oversikt /oppsyn med status for naturkvalitetene i området, med spesiell vekt på sårbare arter i området.
- d) Holde oppsyn med kulturminnene i området, og ha oversikt over deres tilstand
- e) Oppsyn med aktivitet og ferdsel som kan virke negativt på naturmiljøet
- f) Informasjon og veiledning til brukere og besøkende om verneverdier og naturkvaliteter i Rago
- g) Gjennomføring av tiltak og praktiske oppgaver i nasjonalparken

Under utøvelse av begrenset politimyndighet er Statens naturoppsyn direkte underlagt lokalt politi.

5.1.2 Mål

Naturverdiene i Rago nasjonalpark skal ivaretas ved at oppsynet skal påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, bevaringsmåla overvåkes, drive informasjonsarbeid i forhold til publikum og hindre miljøkriminalitet.

5.1.3 Retningslinjer for oppsynet

Følgende retningslinjer bør ligge til grunn for naturoppsynet i Rago nasjonalpark:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk
- Statens naturoppsyn skal samarbeide med andre etater, herunder grunneier (Statskog SF og privat), brukere, forvaltningsmyndighet og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom forvaltningsmyndigheten og Statens naturoppsyn videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet. Videre bør en etablere rutiner for fortløpende informasjonsutveksling mellom Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten om saker som kan være av betydning.
- Bruk av motorisert kjøretøy skal begrenses så langt som mulig, og transportbehovet skal samordnes med andre der det er naturlig. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for utøvelsen av et effektivt oppsyn.

5.1.4 Tiltak

Statens naturoppsyns aktivitet i nasjonalparken bør utgjøre ett årsverk. Oppsynets kompetanse, med spesielt fokus på de ulike fastsatte bevaringsmålene, skal tilpasses behovet. **Ansvarlig:** Miljødirektoratet og Midtre Nordland nasjonalparkstyre.

5.2 Overvåkning

5.2.1 Status og utfordringer

For å forvalte verneverdiene i Rago nasjonalpark på en god måte er kunnskap en forutsetning. Fram til i dag har det vært gjort lite systematiske registreringer av naturverdiene i nasjonalparken. Unntaket her er Statskog Fjelltjenestens registreringer av fugl, samt botaniske registreringer på Flatkjølen sommeren 2009 (Breivik, 2009). I forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplanen har det blitt arbeidet med fastsetting av bevaringsmål for Rago nasjonalpark (se kapittel 3). Dette arbeidet ble imidlertid ikke ferdigstilt på grunn av manglende kunnskap om naturgrunnlaget og retningslinjer for dette arbeidet. En egen delplan for arbeidet med bevaringsmål vil bli utarbeidet når grunnlagsmaterialet for dette arbeidet foreligger.

Det er et mål å øke kunnskapen om de naturkvalitetene som blir sett på som verneverdige i Rago, det er derfor ønskelig at overvåking av en del arter fortsatt følges opp i nasjonalparken. I henhold til dette er arbeid med oppfølging av en del fugle- og plantearter i Rago satt opp som tiltak i planen, se tiltaksplan med opplegg for overvåking og registrering (Vedlegg 8). Som grunnlag for utarbeiding av bevaringsmål for nasjonalparken er det også ønskelig å få utført en kartlegging av naturtypene innenfor nasjonalparken.

Det er også et mål å få avviklet granplantefeltet i Hellighola og hindre spredning herfra. Lokaliteten for feltet som ble ringbarket i 2011 må overvåkes for å fjerne seinere oppslag av granplaneter og registrere om tiltaket har ønsket effekt.

En annen utfordring er å få oversikt over og pålitelige tall for ferdselen i området. Utviklingstrender i friluftsliv og turisme går mot økt bruk av fjellområdene. Det er derfor viktig at en har mulighet til å vurdere ferdselen slik at det kan iverksettes forvaltningsmessige tiltak i tilfeller der eventuell slitasje og forstyrrelse i forbindelse med ferdselen kommer i konflikt med verneverdiene. Det er i dag montert en ferdselsteller langs stien opp til Storskogvatnet fra Lakshola, langs den viktigste innfallsporten til nasjonalparken. For å få en oversikt over hvor stor ferdselen er lenger inne i nasjonalparken er det ønskelig å foreta ferdselsregistrering over noen år på et egnet sted mellom Storskogvatnet og Sølvs kardvatnet.

For en god oppfølging av de aktuelle tiltakene ser forvaltningsmyndigheten et behov for at det totale oppsynet i Rago nasjonalpark styrkes. Samarbeid og kommunikasjon er viktige forutsetninger for en effektiv overvåkning av området.

5.2.2 Mål

Overvåkningen av Rago nasjonalpark skal føre til økt kunnskap om naturkvalitetene i området og registrere eventuelle endringer i disse.

5.2.3 Retningslinjer

Følgende retningslinjer skal legges til grunn i forbindelse med overvåkning

- Oppsynet skal lage en årsrapport som sammenstiller hendelser og utvikling i Rago nasjonalpark. Viktige tema er:
 - o Biologiske data
 - o Slitasje i forbindelse med ferdsel
 - o Status i forhold til en del sårbare arter, samt eventuelle bevaringsmål
- Oppsynet skal følge utviklingen i naturkvalitetene og slitasje i henhold til tiltaksplan / overvåkningsplan
- Utviklingen i henhold til bevaringsmålene skal evalueres av forvaltningsmyndigheten, og tiltak skal settes inn om nødvendig

5.2.4 Tiltak

Foreta registrering med ferdselsteller på strekningen mellom Storskogvatnet og Sølvs kardvatnet over 3 – tre år. Ansvarlig: Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 25 000,- **Tidsramme:** 2013 – 2016.

Oppfølging av det ringbarkede granplantefeltet i Hellighola. Fjerne oppslag av granplanter. **Ansvarlig:** Statens naturoppsyn. **Kostnad:** 6 000,- **Tidsramme:** Følges opp hvert 3. – tredje år.

Naturtypekartlegging av nasjonalparken, samt med bakgrunn i denne en sårbarhetsanalyse av de sør-østre delene av nasjonalparken. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Kostnad:** 200 000,-. **Tidsramme:** 2014.

Overvåkning av sårbare arter skal igangsettes og følges opp som vist i tiltaksplan / overvåkingsplan. **Ansvarlig:** Statens naturoppsyn.

5.3 Informasjon

5.3.1 Status og utfordringer

Når det gjelder informasjonsmaterie ll er det i dag satt opp tre informasjonsplakater. En ved grustaket i Nordfjorden, en ved parkeringsplassen i Lakshola og en på ytterveggen på Storskogvasshytta. Nasjonalparken er merket med grensemerker og verneskilt. Miljødirektoratet har i samarbeid med Statskog Fjelltjenesten og Fylkesmannen i Nordland utarbeidet en informasjonsfolder for Rago nasjonalpark. På Nordland nasjonalparksenter på Storjord finnes det informasjonsmateriale om Rago nasjonalpark. Inne i Storskogvasshytta og Ragohytta er det oppslag om rutiner ved bruk av hyttene. I 2009 ble det utgitt en bok om Rago frå Rago Forlag, og både Gyldendal norsk forlag og Larsforlaget planlegger bøker om Rago nasjonalpark.

Verneskilt ved grensen til Sverige i øst og gammel merkerøys ved Brenna vest i nasjonalparken.

Det kommer stadig flere utenlandske besøkende til Rago. For å få formidlet kunnskap om området og å informere om bestemmelsene i verneforskriften vil det være viktig å få oversatt plakatene og informasjonsfolderen til engelsk og tysk.

Rago nasjonalpark er ikke merket med grensemerker på knekkpunktene langs vernegrensen. Knekkpunktene er merket med varder i stedet. Det burde også vært supplert med et verneskilt på Lappkjølen.

5.3.2 Mål

Informasjonsarbeidet i og utenfor Rago nasjonalpark skal bidra til at alle besøkende kan få informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriften. Godt informasjonsarbeid skal bidra til å sikre naturkvalitetene gjennom å oppfordre til sporløs ferdsel.

5.3.3 Retningslinjer

- Alt informasjonsmaterieell som lages skal om mulig helst foreligge på lulesamisk, engelsk og tysk i tillegg til norsk.
- Informasjonstavler og plakater skal vedlikeholdes og skiftes ut ved behov. Informasjonsplakater skal følge standardmalene for verneområder utarbeidet av Miljødirektoratet.

5.3.4 Tiltak

Oversette informasjonsfolder til tysk. **Ansvarlig:** Miljødirektoratet. **Kostnad:** 10 000,-. **Tidsramme:** Avhengig av budsjetttrammer.

Sette opp grensemerker på knekkpunkt av grensa for nasjonalparken. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre. **Tidsramme:** I løpet av 2015

Sette opp verneskilt på Lappkjølen der stien kommer fra Megården. **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre / Statens naturoppsyn. **Tidsramme:** I løpet av 2013

Utarbeide informasjon for å hindre bygging av såkalte «turistvarder». **Ansvarlig:** Midtre Nordland nasjonalparkstyre / Statens naturoppsyn. **Kostnad:** 10 000,-. **Tidsramme:** 2014

5.4 Forskriftrevisjon

Rago nasjonalpark ble opprettet ved kgl. res. av 22.januar 1971. Verneforskriften for Rago nasjonalpark finnes som vedlegg 1. Verneforskriften har stort sett vært uendret siden opprettelsen i 1971, og fanger i stor grad ikke opp dagens utfordringer i Rago.

Det er få hjemler for unntak fra bestemmelsene; som f.eks. dispensasjon for transport til hytter i området, merking av stier og vedhogst. De fleste søknader om dispensasjoner fra vernebestemmelsene må derfor behandles i henhold til unntaksparagrafen, § 48 i naturmangfoldloven, jf. § 77 i samme lov og kapittel III, punkt 3 i verneforskriftene til nasjonalparken. Denne bestemmelsen skal håndheves strengt, hvert enkelt tilfelle vurderes, og kun i unntaks-tilfeller skal det gis dispensasjon.

For å få en helhetlig forvaltning av norske nasjonalparker er det et ønske at verneforskriftene bygges opp rundt den samme forskriftsmalen.

5.4.1 Mål

Et bedre verktøy for behandling av saker i nasjonalparken, samt en mer forutsigelig forvaltning av nasjonalparken for brukerne. I tillegg er det ønskelig at verneforskriften for Rago nasjonalpark bygges opp rundt den samme forskriftsmalen som for de øvrige nasjonalparkene i Salten.

5.4.2 Tiltak

Starte prosessen med å revidere verneforskriften for Rago nasjonalpark. **Ansvarlig:** Miljødirektoratet / Fylkesmannen i Nordland. **Kostnader:** Avhengig av ressurser /budsjettramme.

6 Saksbehandling

6.1 Forvaltningsmyndigheter

Ansaret for forvaltningen av Rago nasjonalpark involverer følgende myndigheter:

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvar for at den miljøvernpolitikken som Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven (tidligere naturvernloven og viltloven), og klageinstans for vedtak som fattes av nasjonalparkstyret. Det er MD som formelt har gitt nasjonalparkstyret forvaltningsmyndigheten.

Miljødirektoratet er fagmyndighet for verneområdeforvaltningen i Norge. Direktoratet gir faglig veiledning for forvaltning av verna områder. Klage på vedtak som fattes av nasjonalparkstyret skal forberedes av Miljødirektoratet for MD. Direktoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktisering av verneforskriften. Forvaltningsplanen godkjennes av Miljødirektoratet.

Fylkesmannen (FM) har inntil nasjonalparkstyrets ble konstituert, vært forvaltningsmyndighet, og videre sekretariat for styret fram til at nasjonalparkforvalter ble tilsatt. Nasjonalparkforvalterne er ansatt hos FM som har personalansvaret for disse. I den nye forvaltningsordningen har FM klagerett på vedtak fattet etter naturmangfoldloven, jf. § 62, og vil dermed også ha klagerett på vedtak som fattes av nasjonalparkstyret. FM har også roller i forhold til utredning av grensemerking, eventuelle grenseendringer og erstatning. FM har delegert myndighet etter naturmangfoldlovens kap IX §§ 69-73 om håndheving og sanksjoner.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Rago nasjonalpark.

Miljøverndepartementet har vedtatt å etablere ett felles styre for Rago, Sjunkehatten, Junkerdal og Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, samt Gåsvatnan landskapsvernområder, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat. Styret består av åtte politikere, en fra hver av de berørte kommunene, en politisk representant fra Nordland fylkeskommune valgt av fylkestinget, og fire representanter oppnevnt av Sametinget. Styret skal sørge for en helhetlig og kontinuerlig forvaltning på tvers av administrative grenser og innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for det enkelte verneområdet.

Nasjonalparkstyret har nedsatt et **arbeidsutvalg** bestående av tre styremedlemmer; styreleder, en representant fra Sametinget pluss en politisk kommunerepresentant. Utvalget er delegert myndighet i en del enkeltsaker.

Sekretariat for nasjonalparkstyret består av tre **nasjonalparkforvaltere** som er ansatt hos fylkesmannen. Nasjonalparkstyret er arbeidsgiver for forvalterne, og faglig ansvarlig for forvalternes saksbehandling. Sekretariatet har lokalt kontorsted ved Nordland nasjonalparksenter på Storjord i Saltdal kommune.

Styret skal samarbeide med berørte parter gjennom et bredt sammensatt **faglig rådgivende utvalg** bestående av bl.a. grunneierinteresser, samiske interesser, næringsinteresser, frivillige organisasjoner, pedagogiske virksomheter og andre berørte offentlige organer. Det rådgivende utvalget skal bidra og bistå forvaltningsmyndigheten ved innspill til for eksempel tiltaks- og skjøtselsplaner. Det er også opprettet et **administrativt kontaktutvalg** bestående av en saksbehandler fra hver av kommunene som skal bidra til å sikre helhet i planlegging og arealbruk innen og utenfor verneområdets grenser.

6.2 Lovverk, føringer og forvaltning

6.2.1 Verneforskriften

Verneforskriften for Rago nasjonalpark finnes som vedlegg 1.

6.2.2 Forholdet til andre lovverk

Vedtak om vern av Rago nasjonalpark er hjemla i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av den inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77 første punktum. I de tilfelle det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens kap. III, pkt. 3, skal disse likevel vurderes etter naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse, jf. naturmangfoldlovens § 48 jf. § 77 annet punktum. Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft. Det er viktig å være oppmerksom på at dersom det gis dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48 skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert hvorvidt det omsøkte tiltaket strider mot vernevedtakets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dersom det finnes at vilkårene for å gi dispensasjon etter § 48 er tilstede, skal det foretas en vurdering etter naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12 før man avgjør hvorvidt en dispensasjon skal gis. En vurdering av disse miljørettslige prinsippene skal for øvrig gjøres ved et hvert vedtak om dispensasjon fra verneforskriften.

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene, med unntak av kap. III pkt. 3, den generelle unntaksparagrafen, der naturmangfoldloven § 48 vil gå foran verneforskriften. Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturvernloven. I en byggesak vil man for eksempel trenge både en tillatelse etter verneforskriften og en tillatelse etter plan- og bygningsloven. Ved søknader om tillatelse til motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med både en dispensasjon etter motorferdselloven og en etter verneforskriften.

Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften av forvaltningsmyndigheten.

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet, men virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov kan vurderes opp mot grad av innvirkning på verneverdiene i et verneområde, jf. naturmangfoldlovens § 49. Denne vurderingen gjøres av sektormyndighet, ikke av forvaltningsmyndigheten for verneområdet.

Det kan imidlertid være naturlig at ansvarlig myndighet i slike tilfeller ber om at forvaltningsmyndigheten uttaler seg i saken.

6.2.3 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriften har som formål å ivareta den tilstanden som området var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Midtre Nordland nasjonalparkstyre har forvaltningsansvaret for Rago nasjonalpark, og det er deres ansvar at verneforskriften blir forvaltet i forhold til verneformålet. Hvis verneverdiene forringes, er det nasjonalparkstyrets ansvar at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal nasjonalparkstyret behandle og avgjøre alle søknader, og klage på vedtak skal gå via Miljødirektoratet og sluttbehandles av Miljøverndepartementet.

Forvaltningen av verneområdene skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller store krav til langsiktig tenkning hos både de daglige brukerne og forvaltningsmyndighetene. Forvaltningsplanen for Rago nasjonalpark er planlagt å rulleres hvert 10. år for å kunne fange opp eventuelle endringer i verneområdet. Arbeid med bevaringsmålene for Rago nasjonalpark utarbeides som et eget vedlegg som kan revideres fortløpende etter hvert som ny kunnskap tilsier det.

6.2.3.1 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Kap III, pkt. 3 i verneforskriften inneholder den generelle unntaksparagrafen. Kap III, pkt. 2, som inneholder vernebestemmelsene, har blitt omtalt i forbindelse med de ulike temaene under kapittel 4.

Kap III, pkt. 3. Departementet eller den departementet gir fullmakt, kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, og arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig verdi, eller i særlige tilfeller, når dette ikke er i strid med formålet med nasjonalparken

I de tilfeller der det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens kap III, pkt. 3 skal disse vurderes etter naturmangfoldloven dispensasjonsbestemmelse, jf. naturmangfoldloven § 48 jf. § 77 annet punktum. Utformingen av den generelle unntaksparagrafen etter naturmangfoldloven er noe endret sammenlignet med gamle verneområder opprettet etter naturvernloven, det foreligger derfor ikke noen omfattende forvaltningspraksis å vise til. Om den generelle dispensasjonsbestemmelse kan nevnes at den skal være en sikkerhetsventil for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Det er vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet. Den skal i første rekke kunne anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

I Ot.prp. 52 (2008-2009) om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) kap 21 Merknader til de enkelte bestemmelser er den generelle dispensasjonsbestemmelsen omtalt.

Første ledd angir de vilkår som normalt må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon fra permanente og midlertidige vernevedtak. I tilfeller der sikkerhetsmessig hensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, kan det gis dispensasjon fra permanente eller midlertidige vernevedtak uavhengig av de øvrige vilkårene i første ledd.

For det første stilles det krav til at tiltaket «ikke strider mot vernevedtakets formål». Hva som anses å være i strid med verneformålet, vil variere fra en vernekategori til en annen og med angivelsen av verneformålet i den enkelte verneforskrift. F.eks. kan praksis være strengere i naturreservater enn i nasjonalparker og særlig landskapsvernområder, og praksis vil også kunne bero på miljøtilstanden i det enkelte verneområdet. Det må dessuten ses i sammenheng med tiltakets omfang, art og plassering vurdert opp mot verneformålet. Tiltak og bruk som forutsetter større tekniske inngrep vil det som regel ikke være mulig å dispensere for i alle verneområder.

For det andre er det et vilkår at tiltaket ikke «påvirker verneverdiene nevneverdig». Ved at bestemmelsen bruker ordet «nevneverdig» vises at det skal være en ganske snever adgang til

dispensasjon, og bare i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset virkning for verneverdiene. Siktemålet med denne presiseringen er å sikre at vernevedtaket ikke uthules gjennom omfattende dispensasjoner. Bestemmelsen gir også en klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet f.eks. næringsinteresser.

Begge kravene må være oppfylt for at dispensasjon kan gis. Men det følger ikke av dette at dispensasjon nødvendigvis skal gis dersom kravene er oppfylt. Ingen har krav på dispensasjon, og andre vurderingsmomenter kan komme inn. Vurderingen er opp til forvaltningsmyndighetens skjønn innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjoner fra overordnet myndighet. Bl.a. vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for det omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen.

Denne dispensasjonsbestemmelsen kan ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Forvaltningsmyndigheten bør særlig vurdere konsekvensene av en dispensasjon, f.eks. om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag. Forvaltningsmyndigheten må således ta i betraktning om en dispensasjon vil kunne gi økt fremtidig press for liknende dispensasjoner. Bestemmelsen gjelder i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Grensedragningen vil i noen grad avhenge av verneform. Dersom det er knyttet usikkerhet til hvilke virkninger et tiltak kan ha for naturmiljøet, bør føre-var-prinsippet tillegges stor vekt. Rimelig tvil om virkningene av et foreslått tiltak eller naturinngrep bør f.eks. kunne medføre at en søknad avslås eller at en avgjørelse utsettes inntil spørsmålet er nærmere avklart.

Det følger av lovens kap. II at også føre-var-prinsippet og prinsippet om samlet belastning, jf. §§ 9 og 10, skal legges til grunn ved behandlingen av dispensasjonssøknader. Det samme gjelder bestemmelsen i § 8 første ledd om vitenskapelig kunnskap som grunnlag for myndighetsutøving.

Vitenskapelige grunner kan begrunne en dispensasjon. Selv om vitenskapelige hensyn ofte vil være et motiv for områdevern, bør imidlertid ikke verneforskriften åpne helt generelt for tiltak til vitenskapelige formål, da slike tiltak kan bety en belastning for det miljø som skal beskyttes og som den vitenskapelige forskning selv er avhengig av. Det vitenskapelige motivet bak vern vil imidlertid begrunne en mer lempelig eller kulant dispensasjonspraksis til vitenskapelige formål så lenge det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene. For øvrig bør det legges vekt på om forskningsprosjektet uten særlig ulempe kan utføres utenfor verneområdet og om det utføres på en måte som ikke medfører unødig belastning for naturmiljøet i verneområdet.

Som regel vil det bli gitt dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier. Slik bruk kan betraktes som et ledd i forvaltningen som utøves for å bevare verneverdiene. Ofte vil det også være uproblematisk å tillate bruk som er nøytral i forhold til verneverdiene, dvs. som verken fremmer eller er i strid med disse.

6.2.3.2 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 4. Punktene nedenfor viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Rago nasjonalpark.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/ dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten

2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser
4. Søknader om motorferdsel i utmark sendes på eget skjema.
5. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader
6. Statens naturoppsyn er ansvarlig for vurdering av og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift
7. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: berørte kommuner, grunneiere, Statens naturoppsyn/ Statskog Fjelltjenesten, Miljødirektoratet, Reindrifftsforvaltningen i Nordland, reinbeitedistriktet og Naturvernforbundet i Nordland. Naturvernforbundet er definert som part (bestemt på nasjonalt nivå) og har derfor klageadgang.
8. I saker som omhandler kulturminner, skal Nordland fylkeskommune (kulturminner i Nordland) og Sametinget involveres.
9. Miljøverndepartementet er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Klagen sendes via Midtre Nordland nasjonalparkstyre som vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom styret opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet som forbereder klagesaken for departementet.

Storskogfossen.

Referanser

Breivik, Å. B. & Breivik, J. 2009. Rapport fra botanisk kartleggingsarbeid i Rago.

Miljødirektoratet. 2007. Emerald network i Norge - Pilotprosjekt
DN-rapport 1 – 2007.

Miljødirektoratet. 2008. Områdevern og forvaltning. DN-håndbok nr. 17 (2001) Revidert 2008.

Distriktsplan for Duokta reinbeitedistrikt (2001)

Miljøverndepartementet. 1999. Saksbehandlingsregler etter naturvernloven. Rundskriv T-3/99

Norsk institutt for naturforskning. 2007. Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer. Del 4. Årsrapport for registreringer i Troms og Nordland nord for Saltfjellet 2006. NINA Rapport 278

Prosjekt Salten Flora. Planteregistreringer.

Rønning, O.I., Haftorn, S., Eriksen, H.K. og Edvardsen, I. 1973. Norges Nasjonalparker. Rago. Ånderdalen. Lutherstiftelsens Forlag.

Sametinget og Miljøverndepartementet (2007) Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder.

Statskog Nordland- avd. Salten (1998) Notat: Oversikt over kulturminner/spor etter menneskelig aktivitet innenfor Rago nasjonalpark

Statskog Nordland – avd. Salten. Viltobservasjoner.

Thomassen, Håkon. 2009. Kartlegging og verdisetting av kulturminner i Rago nasjonalpark, Sørfold kommune, sommeren 2009.

www.artsdatabanken.no (2008). Artskart.

Vedlegg

1. Verneforskrift for Rago nasjonalpark
2. Oversiktskart
3. Temakart: viktige botaniske områder
4. Temakart: tekniske inngrep
5. Temakart: kulturminner
6. Temakart: reindrift
7. Aktuelle vedhogstområder
8. Tiltaksplan / Overvåkingsplan

Vedlegg 1: Verneforskrift for Rago nasjonalpark

Forskrift om utlegging til nasjonalpark et område av statens grunn, Storskogen, Ragoområdet, Sørfold kommune, Nordland.

Fastsatt ved kgl.res. 22. januar 1971.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 § 3, jfr. §§ 4 og 22 annet ledd legges et område på ca. 171 km² av statens grunn i Storskogen-Ragoområde i Sørfold kommune, Nordland fylke ut som nasjonalpark med bestemmelser som foreslått i et fremlagt utkast. Bestemmelsen i pkt. 2.4.a) om ferdsel trer likevel ikke i kraft før 1. september 1971 for tjenestemenn i reindriftnæringen i tjenesteoppdrag og for reindriftsamene under utøving av reindrift.

II

Den myndighet Kongen har etter § 21 til å gi bestemmelser om merking og om nødvendige tiltak for å beskytte området overføres til departementet.

III

Den myndighet Kongen har etter § 23 til å gjøre unntak fra bestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller når formålet med fredningen krever det, overføres til departementet.

Utkast til bestemmelser for *Rago nasjonalpark* lyder:

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 § 3, jfr. §§ 4 og 22 annet ledd er bestemt at et område med ca. 171 km² fjell, skog, breer og vann i Sørfold herred, Nordland fylke skal legges ut som nasjonalpark under betegnelsen Rago nasjonalpark.

Området har disse grenser: Fra riksrøys 240 D vest-sør-vestover til Boaimac (h. 908), derfra i rett linje vest-nordvestover til h. 1014 i Aivocokka, derfra nord-nordøstover til h. 590, derfra nordøstover til utløpet av Lille Værvatn, derfra ca. 1 km østover langs brottet, derfra rett i nord til søndre holme i Storskogelva ovenfor Sølvskarmoen, derfra i nord-nordvestlig retning til en liten haug vest for tjøsta litt sør for stien fra Nordskaret og videre i omtrent samme retning til grensen mot privateiendommen på Gråfjellet. Derfra nordøstover omtrent etter vannskillet over Storhellarfjell og Trolsnesfjell til h. 570, hvor en treffer grensen mot privat eiendom, følger så denne grense til h. 841, og går derfra østover langs ryggen av Gaullis over høydene 935 og 1133 til riksrøys 242 d.

1. Formål.

Nasjonalparken skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalpark Padjelanta.

2. Fredningsbestemmelser.

2.1 Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføring av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendig husvær for oppsynet og hytter og innretninger i forbindelse med reindriften. Departementet kan gi tillatelse til utbedring og merking av stier og til oppføring av hytter for allmenn bruk under ferdsel, jakt og fiske i fjellet.

2.2 Ville pattedyr og fugler med bo og reir skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art.

Bestemmelsene skal likevel ikke være til hinder for:

- Utøvelse av jakt og fangst etter gjeldende bestemmelser så vidt angår rype, hare, villmink og rødrev.
- Utøvelse av rett til å forfølge, drepe og tilegne seg såret hjortedyr i samsvar med gjeldende bestemmelser.
- Forsvar av person eller eiendom som angripes av dyr.

Nye dyrearter må ikke innføres.

Departementet eller den det bemyndiger kan etter særskilt søknad gjøre unntak for avlaving av enkeltindivider av pattedyr som volder særlig skade.

2.3 Alle planter, herunder levende og døde trær skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsel. Til å gjøre opp ild skal det så vidt mulig bare anvendes kvist og greiner. Bærplukking er tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

2.4 For øvrig skal naturmiljøet være fredet mot:

- a) Motorisert trafikk til lands og til vanns og landing med luftfartøy med mindre dette skjer i politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed. Tjenestemenn i reinnæringen i tjenesteoppdrag og reindriftsamer skal etter skriftlig tillatelse fra Lappefogden i Nordland kunne nytte snøscooter og lande med luftfartøy under utøving av lovlig reindrift.
- b) Forurensning av vassdrag og naturen ellers som ikke er nødvendig følge av ferdselen i området.

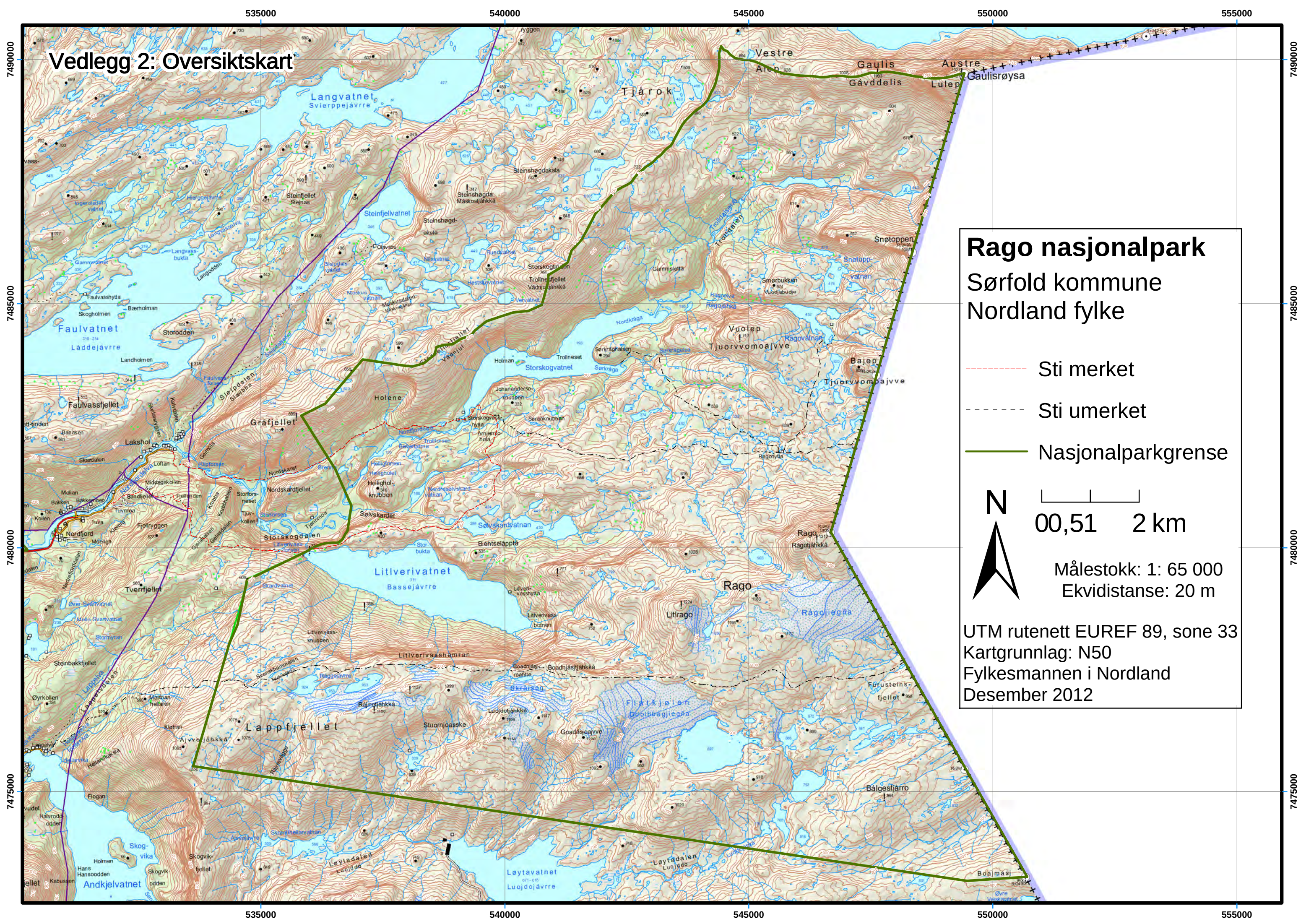
3. Spesielle dispensasjoner fra bestemmelsene.

Departementet eller den departementet gir fullmakt, kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, og arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig verdi, eller i særlige tilfeller, når dette ikke er i strid med formålet med nasjonalparken.

4. Forvaltning.

Nasjonalparken står under forvaltning av Direktoratet for statens skoger i samråd med departementet. Søknad om dispensasjon etter bestemmelsene foran fremmes for skogforvalteren.

Kommunal- og arbeidsdepartementet utøver departementets myndighet etter disse bestemmelser.

Vedlegg 2: Oversiktskart

Rago nasjonalpark

Sørfold kommune
Nordland fylke

Sti merket

Sti umerket

Nasjonalparkgrense

N

00,51 2 km

Målestokk: 1: 65 000
Ekvidistanse: 20 m

UTM rutenett EUREF 89, sone 33
Kartgrunnlag: N50
Fylkesmannen i Nordland
Desember 2012

Vedlegg 3: Temakart viktige botaniske områder

Rago nasjonalpark

Sørfold kommune

Nordland fylke

• Rødlistede arter

— Nasjonalparkgrense

Granplantefelt

Viktig botanisk område

00,51 2 km

Målestokk: 1: 65 000
Ekvidistanse: 20 m

UTM rutenett EUREF 89, sone 33
Kartgrunnlag: N50
Fylkesmannen i Nordland
Desember 2012

Vedlegg 4: Temakarttekniske inngrep

Rago nasjonalpark

Sørfold kommune
Nordland fylke

Nasjonalparkgrense

Tekniske inngrep

- bru
- gamme
- hytte
- naust

00,51 2 km

Målestokk: 1: 65 000
Ekvidistanse: 20 m

UTM rutenett EUREF 89, sone 33
Kartgrunnlag: N50
Fylkesmannen i Nordland
Desember 2012

Vedlegg 5: Temakart kulturminner

Rago nasjonalpark

Sørfold kommune

Nordland fylke

Nasjonalparkgrense

Kulturminner

Annet

Bygning

Rester av hytte / heller

Stien over Flatkjølen

00,51 2 km

Målestokk: 1: 65 000

Ekvidistanse: 20 m

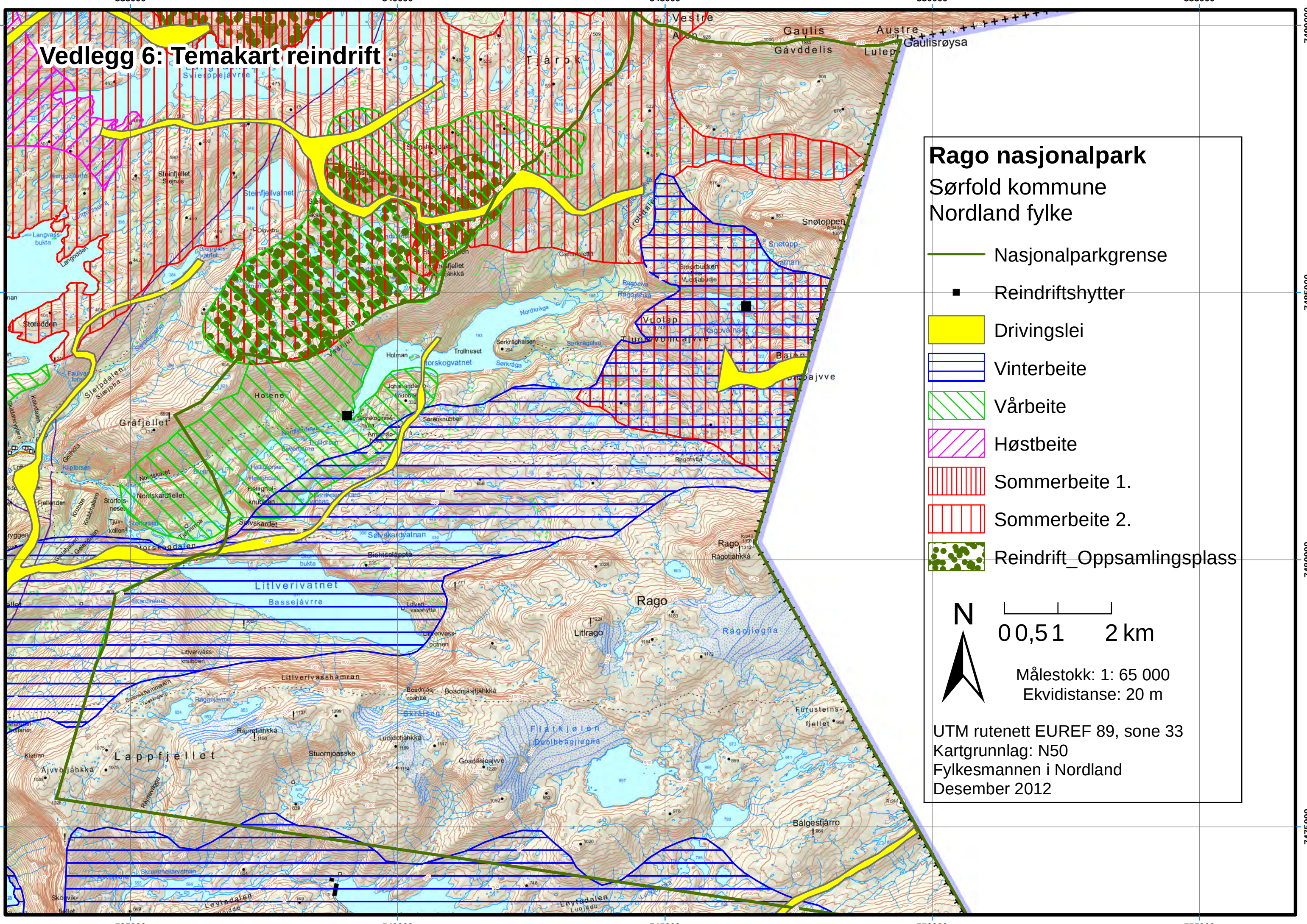
UTM rutenett EUREF 89, sone 33

Kartgrunnlag: N50

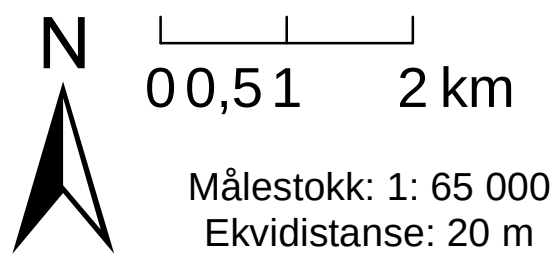
Fylkesmannen i Nordland

Desember 2012

Vedlegg 6: Temakart reindrift

- ## Rago nasjonalpark
- Sørfold kommune
Nordland fylke
- Nasjonalparkgrense
 - Reindriftshytter
 - Drivingslei
 - Vinterbeite
 - Vårbeite
 - Høstbeite
 - Sommerbeite 1.
 - Sommerbeite 2.
 - Reindrift_Oppsamlingsplass

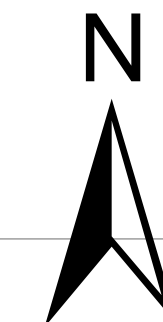
UTM rutenett EUREF 89, sone 33
Kartgrunnlag: N50
Fylkesmannen i Nordland
Desember 2012

Vedlegg 7: Aktuelle vedhogstområder

Rago nasjonalpark

Sørfold kommune
Nordland fylke

- Nasjonalparkgrense
- Hogstområde

0 0,5 1 2 km

Målestokk: 1: 65 000
Ekvidistanse: 20 m

UTM rutenett EUREF 89, sone 33
Kartgrunnlag: N50
Fylkesmannen i Nordland
Desember 2012

Vedlegg 8. Tiltaksplan / Overvåkingsplan

Samletabell for aktuelle tiltak i tilknytning til Rago nasjonalpark jf. forvaltningsplan for Rago nasjonalpark.

TEMA	TILTAK	ANSVARLIGE	TIDSRAMME	KOSTNADS- OVERSLAG	AKTUELL FINANSIERING	MERKNADER / VURDERING
Reindrift (kap.4.2)	Samarbeide med reindriftsforvaltninga om utarbeidelse av et generelt informasjonsoppslag om reindriftnæringas arealbruk, rettigheter og behov for hensyntakelse.	MNNPS og Reindriftsforvaltningen.	2013		Tiltaksmidler	
Reindrift (kap.4.2)	Sårbarhetsanalyse i forhold til bruk av barmarkskjøretøy i Flatkjølen-området. Gjøres i forbindelse med med naturtypekartlegging i området, se nedenfor (kap.5.29)	MNNPS	2014		Tiltaksmidler	
Friluftsliv, jakt og fiske (kap. 4.3)	Utarbeide eget turkart for Rago nasjonalpark i målestokk 1:50000	MNNPS og Salten Friluftsråd	2014	80 000,-	Tiltaksmidler, Sørfold kommune, Salten friluftsråd	
Friluftsliv, jakt og fiske (kap. 4.3)	Klopplegging enkelte partier langs stien fra Storskogvatnet og opp til krysset Ragohytta – Sølvskardvatna.	MNNPS	2014	20 000,-	Tiltaksmidler	
Friluftsliv, jakt og fiske (kap. 4.3)	Oppdatering og utskifting av skilt ved hovedinnfallsportene og langs hovedstiene i parken. Samordnet med aktuelle samarbeidspartnere.	MNNPS	2015	40 000,-	Tiltaksmidler	

TEMA	TILTAK	ANSVARLIGE	TIDSRAMME	KOSTNADS- OVERSLAG	AKTUELL FINANSIERING	MERKNADER / VURDERING
Friluftsliv, jakt og fiske (kap. 4.3)	Omlegging av sti forbi «Ura» ved nedre Sølvs kardvatna	SNO / Fjelltjenesten	2013	7000,-	Tiltaksmidler	
Friluftsliv, jakt og fiske (kap. 4.3)	Årlig drift av servicebygg og søppelhåndtering i Lakshola	Sørfold kommune	Årlig	15 000,-	Tiltaksmidler, Sørfold kommune	
Bruk av naturressurser (kap. 4.4)	Bedre informasjon om regelverk for bålbrekking, bruk av bålved og bålplasser settes opp ved innfallspor og hyttene i nasjonalparken.	SNO / Fjelltjenesten	2014	15 000,-	Tiltaksmidler	
Kulturminner (kap.4.7)	Oppsett av informasjonsplakat ved restene av den gamle Ragobrakka, samt ved innfallspor og i Ragohytta og Storskoghytta	MNNPS	2013	15 000,-	Tiltaksmidler	
Kulturminner (kap.4.7)	Den gamle Ragobrakka. Informere publikum om kulturminnet. Sjekke og rapportere tilstand til forvaltningsmyndigheten.	SNO / Fjelltjenesten	Årlig	Utføres som en del av oppsynsoppdraget i nasjonalparken	Oppsynsressurser SNO	
Kulturminner (kap.4.7)	Barns kulturminner ved Snøtoppvatna. Sjekke og rapportere tilstand i henhold til opplegg fra Sametinget.	SNO / Fjelltjenesten	Hvert 5. år	Utføres som en del av oppsynsoppdraget i nasjonalparken	Oppsynsressurser SNO	Samarbeid med Sametinget

TEMA	TILTAK	ANSVARLIGE	TIDSRAMME	KOSTNADS- OVERSLAG	AKTUELL FINANSIERING	MERKNADER / VURDERING
Kulturminner (kap.4.7)	Vardet ferdselslei over Lappfjellet og Flatkjølen. Informere publikum om kulturminnet. Sjekke og rapportere tilstand til forvaltningsmyndigheten.	SNO / Fjelltjenesten	Hvert 5. år	Utføres som en del av oppsynsoppdraget i nasjonalparken	Oppsynsressurser SNO	
Kulturminner (kap.4.7)	Utarbeiding av informasjonshefte for noen utvalgte kulturminner innenfor nasjonalparken. Arbeidet skal skje i samarbeid med kulturminnemyndighetene for området; Sametinget og Nordland fylkeskommune, samt andre aktuelle samarbeidsparter.	MNNPS	2016	50 000,-		
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Oppsyn (kap.5.1)	Statens naturoppsyns aktivitet i nasjonalparken bør utgjøre ett årsverk. Oppsynets kompetanse, med spesielt fokus på de ulike fastsatte bevaringsmålene, skal tilpasses behovet.	MNNPS, DN, SNO				
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Overvåking. (kap.5.2)	Foreta registrering med ferdselsteller på strekninga mellom Storskogvatnet og Sølvskardvatnan.	MNNPS	2013 - 2016	25 000,-		
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Overvåking. (kap.5.2)	Oppfølging av det ringbarkede granplantefeltet i Hellighola. Fjerne oppslag av granplanter.	SNO / Fjelltjenesten	Hvert 3. år	6 000,-		

TEMA	TILTAK	ANSVARLIGE	TIDSRAMME	KOSTNADS- OVERSLAG	AKTUELL FINANSIERING	MERKNADER / VURDERING
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Overvåking. (kap.5.2)	Naturtypekartlegging av nasjonalparken, samt med bakgrunn i denne en sårbarhetsanalyse av de sør-østre delene av parken.	MNNPS	2014	200 000,-		Grunnlag for utarbeiding av bevaringsmål
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Overvåking. (kap.5.2)	Overvåking av sårbare arter i følge plan nedenfor:	SNO / Fjelltjensten	I henhold til plan nedenfor	Utføres som en del av oppsynsoppgavet i nasjonalparken	Oppsynsressurser SNO	
	Overvåking av lokalitet for dverggrubblom. Påvisning av arten på registrert voksested.	SNO / Fjelltjensten	Hvert 5. år			
	Registrering og overvåking av rosekarse.	SNO / Fjelltjensten	Hvert 5. år			
	Registrering og overvåking av storlom. Sjekk av Storskogvatnet, Sølvskardvatna og Litlverivatnet	SNO / Fjelltjensten	Hvert 2. år			
	Registrering og overvåking av smålom. Sjekk av området fra Bevertjønna – Storskogvatnet – Sørenknubben – Ragohytta	SNO / Fjelltjensten	Hvert 2. år			
	Registrering og overvåking av kongeørn. Sjekk av kjente hekkelokaliteter.	SNO / Fjelltjensten	Årlig			
	Registrering og overvåking av jaktfalk. Sjekk av kjente hekkelokaliteter	SNO / Fjelltjensten	Årlig			

TEMA	TILTAK	ANSVARLIGE	TIDSRAMME	KOSTNADS- OVERSLAG	AKTUELL FINANSIERING	MERKNADER / VURDERING
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Informasjon (kap. 5.3)	Oversette informasjonsfolder til tysk	DN	Avhengig av budsjetttramme	10 000,-		
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Informasjon (kap. 5.3)	Sette opp grensemerker på knekkpunkt av grensa for nasjonalparken.		2014			
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Informasjon (kap. 5.3)	Sette opp verneskilt på Lappkjølen der stien kommer fra Megården	SNO / Fjelltjenesten	2013			
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Informasjon (kap. 5.3)	Utarbeide informasjon for å hindre bygging av såkalte «turistvarde»	MNNPS / SNO / Fjelltjenesten	2014	10 000,-	Tiltaksmidler	
Forvaltningsoppgaver og tiltak. Forskriftsrevisjon (kap. 5.4)	Starte prosessen med revidering av verneforskriften for Rago np	DN / FMA	Avhengig av budsjetttramme			

